Arbeidsdrift
Bachelorutdanning
Barnekriminelle
Beredskap
Bolig for velferd
Bygging av mestringstillit
Bøtesoning
Bøtetjeneste
Domfeltes sosioøkonomiske forhold
Elektronisk kontroll
Etikk
EØS samarbeid
Flerkulturell forståelse
Forskning
Forvaring
Fotlenke
Friomsorg
Fysisk maktanvendelse
Gjeldsarbeid blant innsatte
Hundeførere
Internasjonalisering
Jus
Konferanser
Kriminalkunnskap
Krisehåndtering
Kvalitetssystem
Kvinner i fengsel
Ledelsesutvikling
Mentorordning
Lovbruddsamtale
Miljøarbeid
Mindfullness
Motivasjon
Programvirksomhet
Motivasjon
Narkotika
Nederland
Norgerhaven
Norway grants
Offerperspektivet
Overdosedødsfall
Pappa i fengsel
Pepperspray
Personlighetsforstyrrelser
Personundersøkelse
Profesjonalitet
Psykisk lidelser
Radikalisering
Regnskap
Residiv
Ruskunnskap
Ruspåvirket kjøring
Saksbehandling forvaltningsrett
Sedelighet
Seksuallovbrudd
Selvmord
Sikkerhet
Tilbakeføring
Sinnemestring
Sosialt arbeid
Straffegjennomføringslov
Stressmestring
Tilbakeføring
Trandum utlendingsenhet
Tranporttjeneste
Unge i fengsel
Utlandske innsatte
Varetekt
Verksbetjenter
Vinningsforbrytelser
Vold
Voldelig ekstremisme

Kriminalomsorgens høgskole og utdanningssenter KRUS

Årsrapport 2017

- STUDIER
- ETTERUTDANNING
- FORSKNING

Innhold

1. **Kriminalomsorgens hovedutfordringer i 2017** ... 3

2. **Kriminalomsorgens målsettinger for 2017** ... 3

3. **Særskilte mål for KRUS i 2017** ... 3

3.1 Innledning ... 3
3.2 Delmål 1: En grunnutdanning som dekker fengslenes behov for fengselsbetjenter ... 5
3.2.1 Revidert utdanningstilbud ... 5
- **Bachelor-program** ... 6
- **Profesjonalisert studieadministrasjon** ... 7
- **Verksbetjentutdanningen 2017** ... 7
- **Biblioteket** ... 7

3.2.2 Sikre tilgangen og fordelingen på utdannet personell ... 8
3.2.4 Økt mangfold blant tilsatte i etaten ... 10
3.2.5 Utvikling av kompetanse innen transporttjenesten ... 11
3.3 Delmål 2 Utvikle og gjennomføre en etter- og videreutdanning som dekker etatens behov ... 12
3.3.1 Etter- og videreutdanning ... 12
3.3.2 Brukertilfredshet for etter- og videreutdanningen ... 15
3.4 Delmål 3 Forskning som bidrar til fagutvikling og utdanning, god praksis og gode beslutningsgrunnlag i kriminalomsorgen ... 15
3.4.1 Forskningsoppdrag ... 15
3.4.2 Særlig om forskning på tilbakefall ... 16
3.4.3 Prognoser for fengselskapasitet ... 19
3.5 Delmål 4 Utføre nærmere fastsatte utviklingsoppgaver, og gi faglige råd til etaten ... 20
3.6 Delmål 4 God faglig og økonomisk styring ... 22
3.6.1 Innledning ... 22
- **Effektiviseringstiltak** ... 22

3.6.3 Arbeidsmiljø ... 23
- **Oppfølging av ansatte etter belastende hendelser** ... 24
- **Likestilling** ... 24
- **Lærlinger** ... 25

3.6.4 Bedre styring og samordning på IKT-området ... 25
3.6.5 Økonomiforvaltning og offentlige anskaffelser ... 26
3.6.6 Innføring av e-handel ... 26
3.7 Delmål 5 Internasjonalt samarbeid ... 26
- **Norway Grants** ... 26
- **Russland** ... 27
- **Ukraina** ... 27
- **Nederland Norgerhaven** ... 27
- **Annet** ... 27

4 Budsjettrammer for 2017 ... 27
4.1 Overordnede budsjettrammer ... 27
4.2 Forutsetninger om økonomistyring ... 31

Styringsmøter ... 32

VEDLEGG 1 Sentrale utviklingsprosjekter ... 33

VEDLEGG 2 Utviklingsplan for KRUS 2016-2018 ... 46

VEDLEGG 3 KURSSTATISTIKK ... 50

VEDLEGG 4 Akademisk produksjon - Publikasjoner, media, kommunikasjon ... 51

VEDLEGG 5 Samarbeidspartnere forskningsprosjekter 2017 ... 54

Innledning

Dette dokumentet fyller flere formål:

1. å svare på disponeringsbrevet fra KDI
2. evaluere oss selv med utgangspunkt i strategisk plan 2017-2020
3. egne målsettinger

Strategiske mål er som følger:

Utdanning og undervisning

- KRUS skal være ledende på utdanning innen kriminalomsorg, og skal utvikle og forvalte tidsriktig kompetanse som ivaretar dagens behov og fremtidens utfordringer i kriminalomsorgen.

Forskning og utviklingsarbeid

- FoU ved KRUS skal bidra til profesjonell yrkesutdanning og -utøvelse i kriminalomsorgen og til å løse kriminalpolitiske utfordringer. KRUS skal være i front på relevant forskning og utviklingsarbeid innen kriminalomsorg.

Samfunnsrettet virksomhet og formidling

- KRUS skal være en aktiv og synlig formidler av kompetanse om kriminalomsorgen.

Studie- og arbeidsmiljø

- KRUS skal ha et attraktivt studie- og arbeidsmiljø med gjennomføringsevne, og være en lærende og nyskapende organisasjon. KRUS skal organisere og utvikle virksomheten og ressursene målrettet og effektivt.

Hele strategiplanen finnes i eget dokument.

Organisasjon

Pr. 30.08.2017 ser organisasjonen slik ut:

- Ansatte i avdelingene fordeler seg som vist i tabell på neste side

	2014	2015	2016	2017
Ansatte i KRUS v/årsslutt	***69***	***65***	***66***	***67***
Studieavd.	29	29	29	30
Forskningsavd.	6	7	7	8
Etter- og videreutdanning	11	10	11	9
Administrasjon	12	14	13	14
Stab	4	5	6	6
Fag- og undervisningsstab	32	33	35	35
Ant m/førstekompetanse (årsverk)	9	9	10	9
%	28 %	27 %	29 %	26 %

---------- oooooo0000oooooo----------

1. Kriminalomsorgens hovedutfordringer i 2017

I «Disponeringsbrev til KRUS for 2017» datert 10.05.2017 skisseres utfordringer for kriminalomsorgen.

1 Redusere soningskøen, utbygging av kapasitet
2 Tilbakeføring og sømløshet med andre etater
3 Omorganisering av kriminalomsorgen
4 Psykiske lidelser, rus og overdoseproblematikk
5 Vedlikehold i fengslene
6 Innsattes levekår, likeverdig forhold for kvinnelige innsatt.
7 Ivareta fornærmede og etterlatte
8 Styrking av kvalitetets- og fagsystemer
9 Vold- og trusler mot tilsatte
10 Effektiviseringskrav

2. Kriminalomsorgens målsettinger for 2017

Videre setter disponeringsbrevet opp følgende målsettinger:

- Styrke forebyggingen av kriminalitet
- En mer effektiv straffesakskjede

3. Særskilte mål for KRUS i 2017

3.1 Innledning

- **En grunnutdanning som dekker kriminalomsorgens behov for nyutdannede fengselsbetjenter**

  Volum: I 2017 er det startet 175+75 aspiranter på høgskolestudiet. I tillegg er det rekruttert ytterligere 205 aspiranter som starter i januar 2018.

  Kvalitet: Det er nedlagt betydelige kvalitetsarbeid for å tilfredsstille NOKUTs krav til fengselsbetjentstudiet. Rammeplan og studieplan for «Høgskolekandidat i straffegjennomføring» er revidert, Rammeplan og programplan for «Bachelor i straffegjennomføring» er utarbeidet, søknad om godkjenning av bachelorprogrammet er oversendt NOKUT for godkjenning, Bachelorprogrammet består av HK-studiet på 120 stp og et påbyggingsstudium på 60 stp. Forberedelser til gjennomføring av bachelorpåbygg er under planlegging.

Demografiske forhold: Rekruttering og innholdet i undervisningen tilpasses massen av innsatte og landets befolknig for øvrig. Det tas derfor hensyn til alder, kjønn, kultur og religion, etnisk opprinnelse, nasjonalitet.
Faglig bredde: Høgskolekandidatstudiet skal etter planen fremdeles utgjøre grunnutdanningen av fengselsbetjenter og bachelorstudiets faglige bredde. Påbyggingsstudiet skal etter planen utgjøre mulighet for spesialisering, bachelorprogrammets dybde.

- **Etter- og videreutdanning som dekker etatens behov**
  Kurs- konferansetilbudet forbedres og utvides for hvert år og er basert på innspill fra enhetene. 2628 tilsatte har deltatt på kurs og konferanser i regi av KRUS i 2017. Det vises til vedlegg 3 som viser hvilke kurs som har blitt avholdt i 2017.

- **Forskning som bidrar til fagutvikling og utdanning, god praksis og gode beslutningsgrunnlag i kriminalomsorgen**
  Ansatte i forskningsavdelingen bidrar til utvikling av kunnskap som tas i bruk som pensum i studier og kurs, i kriminalomsorgens virksomhet og samfunnet forøvrig. I 2017 er blant annet forskning på tilbakefall styrket og dette arbeidet videreføres i 2018.

- **Utføre nærmere fastsatte utviklingsoppgaver, og gi faglige råd til etaten**
  Både forskningsavdelingen, studieavdelingen og EVU (ca 30% av aktiviteten) «leverer» oppdrag til etaten og justissektoren.

- **God faglig og økonomisk styring**
  Den faglige styringen av forskning og utdanningsvirksomhet ivaretas gjennom strategisk plan, forskningsplan, utviklingsplan, studie- og rammeplaner.
  Den økonomiske styringen er basert på budsjetter som er spesifisert på avdelinger, prosjekter, perioder.

- **Bidra til sømløs straffegjennomføring, digitalisering av kriminalomsorgen**
  KRUS bidrar på flere områder med sømløs straffegjennomføring. Studier og kurs skal bidra til at kriminalomsorgen arbeider sømløst. En rekke aktiviteter i fagavdelingene følger opp den kommende strategien for kvinner i varetekt og straffegjennomføring

- **Bidra til internasjonalt samarbeid**
  KRUS leverte 2-3 årsverk på EØS/Norway Grants, Russland, EU-prosjekter og leverer bidrag på internasjonale konferanser. Forskningsavdelingen er tungt inne på flere internasjonal prosjekter.

- **Utføre oppgaver ifm innsattes levekår, likeverdig forhold for mannlige og kvinnelige innsatte**
  KRUS har utviklet programmer og kurs som delvis dekker temaene.

- **Bidra i tiltaksplan mot psykiske lidelser, rus, overdose, vold og seksuelt betont kriminalitet**
  Kunnskap om de aktuelle temaene står sentralt i fengselsbetjentstudiet. I revisjonen av Høgskolekandidat-studiet (HK) er innholdet noe styrket. Det er ytterligere vektlagt som studieinnhold i det påtenkte påbyggingsstudiet i

bachelorprogrammet. Kompetansen ved KRUS er styrket gjennom økt samarbeid med eksterne fagmiljø og kompetanseheving blant egne ansatte.

EVU har avholdt kurs om personlighetsforstyrrelser avholdt i 1T og kurs om psykiske lidelser er avholdt i 3T.

- **Bidra implementering av den faglige veilederen for rusmestringsenhetene**

  KRUS bidrar som sekretær i en tverretatlig ressursgruppe som skal fremme implementering av Veileder rusmestringsenhetene (IS-2472). Se vedlegg 1.

Generelt sett så tas mange av de ovennevnte punkter med i pågående studieplanarbeid for høgskolestudiet og bachelor-påbygg. Dette vil materialisere seg ved undervisningen av senere aspirantkull.

3.2 Delmål 1: En grunnutdanning som dekker fengslenes behov for fengselsbetjenter

3.2.1 Revidert utdanningstilbud

Rammeplanen er det overordnede styringsdokumentet for høgskolekandidatstudiet i straffegjennomføring. Ansatte fra alle avdelinger har gjennom 2017 nedlagt et betydelig arbeid i justering av rammeplanen og tilhørende studieplan. Arbeidet har vært bredt forankret og har foregått i nær dialog med KDI, bl.a. i styringsdialogen. Justert rammeplan ble godkjent juni 2017. Justert studieplan ble godkjent av KDI september 2017.

Høgskolekandidatstudiet er delvis underlagt Universitet- og høgskoleloven og følger de føringer som er satt for akkrediterte studier. Justeringen av ramme- og studieplan for høgskole-kandidatstudiet baseres på de erfaringer som har fremkommet gjennom det lovpålagte kvalitets-arbeidet. Det er også tilpasset kvalifikasjonsrammeverket og revidert studietilsynsforskrift. Studieinnholdet er også justert i henhold til erfaringer om er gjort ved KRUS, behov som er avdekket gjennom dialog med ulike aktører i etaten og høgskolesektoren for øvrig.

Kriminalomsorgens høgskole og utdanningssenter, KRUS arbeider systematisk for å videreutvikle fengselsbetjentstudiet og aspirantenes læringsutbytte. Høgskolens kvalitetssystem gir føringer for hvilke kvalitetsområder som skal prioriteres og hvordan aspiranter, ansatte og aspirantledere skal arbeide for å fremme kvalitet i studiet. Kvalitetsarbeidet skal både identifisere og synliggjøre god praksis som har ført til bedre kvalitet i studiet og også peke på forbedringsområder.

Organisering av kvalitetsarbeidet, rapporteringssyklusen og rutiner for medvirkning gir aspiranter, aspirantledere og ansatte ved KRUS anledning til å påvirke hvilke tema og problemstillinger som skal løftes frem i kvalitetsarbeidet, og dermed hvilke mål og prosesser avdelingene og høgskolen skal arbeide med påfølgende studieår.

2017 har vært sterkt preget av ekstraordinært kvalitetsarbeid. Det ble våren 2016 igangsatt arbeid med revisjon av høgskolestudiet og arbeid med å få på plass et bachelorpåbygg. I denne forbindelse ble det gjennomført ekstern vurdering av studiets pedagogiske modell, en gjennomgang av kvalitetssystemet og studieadministrative rutiner. Videre ble det foretatt en ekstern gjennomgang av organiseringen av KRUS. KRUS ble sommeren 2016 innlemmet i tilsyn fra Nasjonalt organ kvalitetssikring (NOKUT). Dette inkluderte kartlegging av våre erfaringer

med læringsutbytte, fagansatte, studentantall og arbeidsomfang. Rapporten ble oversendt NOKUT 15. oktober 2016.

Årsrapporten bygger på de ulike evalueringer og rapporter som ble utarbeidet i 2016. I kapitel 2 presenteres, analyseres og drøftes sentrale utfordringer i 2016. I kapitel 3 angis forslag til prioriterte kvalitetsmål for 2017. Disse målene vil legge føringer for det videre arbeidet med kvalitetsutviklingen og inngå i høgskolens virksomhetsplanlegging.

Innholdet i årsrapporten fremgår av figur til høyre.

Innhold

1 Innledning
2 Arbeidsprosess og kilder i kvalitetsarbeidet
3 Kvalitetsarbeid i 2017
3.1 Inntakskvalitet
3.2 Rammekvalitet
3.3 Programkvalitet
3.4 Resultatkvalitet
3.5 Relevanskvalitet
4 Oppsummering av målsettinger for kvalitetsarbeidet i 2018
4.1 Inntakskvalitet
4.2 Rammekvalitet
4.3 Programkvalitet
4.4 Resultatkvalitet
4.5 Relevanskvalitet
5 Vedlegg
5.1 Eksamensresultater
5.2 Ansatte i studieavdelingen

- **Bachelor-program**

(se også s. 13 Påbyggingsstudium)

September 2017 oversendte KRUS søknad til NOKUT om godkjenning av et bachelorprogram i straffegjennomføring. Programmet består av dagens høgskolekandidatstudium (120 stp) og et påbyggingsstudium (60 stp). Høgskolekandidatstudiet i straffegjennomføring utgjør bredden i bachelorprogrammet. I forbindelse med utarbeidelse av bachelorprogrammet er det foretatt en justering av dette studiet. Justeringer er av organisatorisk art og ligger godt innenfor de rammer som tidligere er godkjent av NOKUT i 2012. Endringene som er foretatt er dokumentert i en avsluttende rapport[1]. Det presiseres at det *ikke* søkes om en re-godkjenning av HK-programmet. Det søkes kun om akkreditering for bachelorprogrammet. I søknaden fremgår det at de to studieenhetene *til sammen* oppfyller de krav som er satt for et bachelorprogram. Siden høgskolekandidatstudiet tidligere er akkreditert av NOKUT vil vi i denne søknaden ikke gjøre utførlig rede for dette. Høgskolekandidatstudiets innhold og organisering trekkes noe inn i søknadsbeskrivelsen for å skrive frem helheten i bachelorprogrammet.

Påbyggingsstudiet er et deltidsstudium som skal strekke seg over to år (fire semestre), og gi 60 studiepoeng som tilsvarer ett års fulltidsstudium. Studiet skal ikke være lønnet. For å bli tatt opp i studiet settes krav om bestått fengselsbetjentutdanning tilsvarende dagens akkrediterte høgskolekandidatutdanning. Påbyggingsstudiet skal tilføre studentene dybdekunnskap innen straffegjennomføringsfeltet. Det legges vekt på utvikling av dybdekunnskap innen sentrale deler av straffegjennomføringsfeltet, videreutvikling av kandidatenes analytiske og refleksive evner, kompetanse til å kunne samarbeide tettere med kolleger innen samme profesjon og andre profesjonsgrupper i og utenfor kriminalomsorgen, og innen alle straffegjennomføringsformer. Søknaden ble administrativt behandlet av NOUT høsten 2017 og oversendt sakkyndig komite for

[1] Forslag til revisjon av HK-studiet og studieprogram for Bachelorstudium i straffegjennomføring. Avsluttende rapport fra arbeidsgruppe ved KRUS. Intern rapport. Krus, 2017.

videre behandling i november. Det forventes at sakkyndig komite ferdigstiller sin vurdering på nyåret 2018. KRUS planlegger for oppstart av bachelorpåbygg høsten 2018 eller våren 2019.

- **Profesjonalisert studieadministrasjon**

Fellesstudentsystem (FS) er et studieadministrativt system for universiteter og høgskoler i Norge som driftes av CERES og er utviklet av USIT. FS er innført og implementert ved KRUS ila 2017. Dette har bidratt til at KRUS møter nasjonale lovkrav til digitalisert samhandling, forvaltning og dokumentasjon av det studieadministrative arbeidet, og behandling av personopplysninger knyttet til dette. FS bidrar til integrasjon med eksterne samarbeidsparter som blant annet SSB, DBH, BIBSYS, og leverer informasjon til nasjonale webløsninger for studenter og ansatte. FS har inngått avtale om nasjonal integrasjon med riksarkivet og det arbeides på nasjonalt nivå med å få FS til å bli arkivverdig i tråd med nasjonale krav. Dette vil være svært arbeidsbesparende for KRUS.

Den nasjonale Vitnemålsportalen, og StudentWeb er også tatt i bruk for aspiranter ved KRUS som en følge av FS. Det vil i 2018 implementeres flere løsninger fra FS som blant annet FagpersonWeb. Dette vil være et viktig hjelpemiddel i samhandling med praksisfengslene og veiledere. Selvbetjeningsløsningene som FagpersonWeb og StudentWeb tilbyr, øker kvaliteten på dataene, øker effektiviteten og bidrar til en sikker og forsvarlig behandling av personopplysninger i samhandling med eksterne og interne brukere. FS kan også på sikt brukes til forvaltning og administrering av kursvirksomheten ved KRUS (FS EVU). I forlengelse av arbeidet med å profesjonalisere de studieadministrative tjenestene ved KRUS er det også innført et digitalt timeplanleggingssystem (TimeEdit). Timeplanleggingssystemet bidrar til en mer oversiktlig og effektiv utnyttelse av kurs og undervisningsrom ved KRUS.

- **Verksbetjentutdanningen 2017**

Verksbetjentutdanningen går over 10 måneder med oppstart i august og avsluttes i juni. Utdanningen bærer preg av samlinger på KRUS og fjernundervisning i mellomperiodene der det legges stor vekt på styrte læringsaktiviteter. Det organiseres regelmessige digitale møter mellom deltakergrupper og fagansatte ved KRUS i mellomperiodene. SKYPE brukes da som konferansetelefon. It's Learning benyttes som læringsplattform. Arbeidsformene får gode tilbakemeldinger.

I forbindelse med innføringen av ny strategi for arbeidsdriften i fengslene, ble opplæringsplanen for Verksbetjentutdanningen revidert i 2015. VBU 2016-2017 var det første kullet som fulgte den nye opplæringsplanen. Planen videreføres for VBU 2017-2018.

VBU 2016-2017 fullførte sin utdanning i uke 23. De 24 deltakerne mottok sitt vitnemål i juni etter bestått eksamen. Nytt kull, VBU 2017-2018, startet sitt utdanningsforløp med en samling i uke 34, i august. Det var over 30 søkere til utdanningen, og 23 takket ja til deltakelse. Samling nr 2 ble gjennomført i siste uken av november.

- **Biblioteket**

Året 2017 begynte med at biblioteket arrangerte en utstilling, Galskapens museum, fra Norsk rettsmuseum.. Utstillingen ble åpnet i januar måned av direktøren i nærvær av formidler Pål Ødegård fra museet. Han kom tilbake i mars for å demontere utstillingen og foreleste da en time over temaet.

Besøket ved biblioteket økte fra ca. 12000 i 2016 til ca. 20.000 i 2017, noe som sikkert har sammenheng med et økt antall aspiranter, men også med at ansatte ved KDI har begynt å bruke biblioteket etter at de ble invitert til kaffe og informasjon.

Utlånet er stort sett stabilt, men lesesal og arbeidsplasser har i 2017 blitt flittig brukt. Til tider har det vært køtendenser, noe som har resultert i at aspirantene har kommet grytidlig til biblioteket for å få plass. Mange har også sittet på biblioteket utover ettermiddagene og kvelden, noe som ikke har vært vanlig tidligere.
I likhet med året før ble det før jul i 2017 arrangert en boklansering i samarbeid med forlaget Vett & Viten. I år var det vår tidligere ansatte Dag Sandham som presenterte sin bok «Sikkerhet og fysisk maktanvendelse i kriminalomsorgen».

For øvrig rapporterer biblioteket på KRUS årlig inn statistikk til Nasjonalbiblioteket.

3.2.2 Sikre tilgangen og fordelingen på utdannet personell

KRUS jobber for å rekruttere engasjerte og kunnskapsrike fengselsbetjenter og ønsker å tiltrekke seg søkere med personlige og faglige egenskaper og interesser tilpasset kriminalomsorgen. Utdanningen gjøres innenfor rammeplanen gitt av KDI.

KRUS har som opprinnelig mål for 2017 å gjennomføre etatsutdanning for ca. 350 aspiranter fordelt på to utdanningsår. Det er en målsetting om at det årlig skal uteksamineres et antall på 175 aspiranter. Antallet kan dog variere fra år til år pga permisjoner, sykdom, utsettelser, oppsigelser, uegnethet o.a

Hovedaktiviteter for rekrutteringsaktivitetene har vært:

- Januar 2017: Oppstart av kull 17/18, 175 aspiranter
- Juli-september: Opptak ekstra 75 aspiranter (H17-kullet)
- Oktober-desember: Igangsetting av kull H17 utenfor ordinær «produksjon»
- Oktober-desember: Opptak av ordinært 175+5 ekstra aspiranter + ekstraklasse 25 aspiranter (V18-kullet)

Kull 17/18

I januar begynte 174 aspiranter (1 sluttet før oppstart) er 89 menn (51,4%) og 85 kvinner (48,6%) i alderen 20 til 44 år. Gjennomsnittsalderen er 26 år og 2 måneder. Til sammenligning var gjennomsnittsalderen ved oppstart til kull 16-17: 26 år og 8 måneder og for kull 15-16: 26 år og 4 måneder. Kullets yngste ble 20 år i desember 2016 og kullets eldste er 44 år. 42 prosent (73 kandidater) av de som har fått tilbud om stilling har erfaring fra kriminalomsorgen, i form av at de har vært vikarer. 40 prosent (70 kandidater) av kullet har studiepoeng fra tidligere, dvs. at de har tatt minst ett studiepoenggivende kurs på universitets-/høgskolenivå. I opptaksprosessen er språkkompetanse utover nordisk og engelsk et moment, i tillegg til at KRUS ønsker å rekruttere samisktalende kandidater. For kullet som startet i januar 2017, har 9,15 prosent (16 kandidater) språkkompetanse som eksempelvis urdu, russisk, arabisk, albansk, somali, polsk eller bosnisk. Det er også én samiskspråklig i kullet.

Flertallet ved kullet har en geografisk tilknytning til Østlandet. Kullet består i sin helhet av en god spredning av kandidater fra hele landet, med en økning i antall kandidater fra Sørlandet, noe som er positivt for den pågående planleggingen av nye fengselsenheter i Agder.

Tabell: Aspirantmassen (pr. 10.01.2018)

	V15/16	V16/17	V17/18	H17/19	V18/19	Sum pågående kull 2017
Søkere	1083	1136	1204	992		3332
Opptak	176	176	174	75	205	425
Sluttet etter opptak	-8	-10	-4	0		-17
Øvrig netto tilgang(+) avgang(-)	-2	2	2	0		4
Antall aspiranter utg	166	168	172	75		412
Kvinnelige	76	80	85	37		202
%	46 %	48 %	49 %	49 %		49 %
Samiske	0,01	2	1	0		3
Ikke NO-ENG kultur	7	14	16	7		37
%	4 %	10 %	10 %	9 %		10 %

Uteksaminert fra kull V16/17
Det ble tatt opp 176 i januar 2016, ytterligere 3 aspiranter er blitt overført fra tidligere kull. Av totalt 179 aspiranter har det vært et frafall på 10 stk. Noen har sluttet, andre har fått hjelp til å slutte og noen har blitt oppsagt. Noen har fått utsettelse med en usikker fremtid.

Pr. 10.01.2018 er det potensielt 168 aspiranter som har/vil mottatt endelig vitnemål. Av disse mangler fortsatt noen en eksamen. eller må ta igjen tapt praksis.

Ekstraordinært opptak
I forbindelse med at det bygges nytt fengsel i Agder er de besluttet et ekstraordinært opptak i revidert statsbudsjett 2017. Opptaksprosessen startet i juli med 992 søkere og 75 aspiranter startet 1. oktober.

En ny utlysning og opptaksprosess startet umiddelbart etter ovennevnte opptak med sikte på å rekruttere ytterligere 25 ekstra aspiranter i tillegg til det ordinære årskullet på 175 aspiranter.

Disse starter opp i januar 2018.

Manglende mottakskapasitet av nyutdannede fengselsbetjenter
KRUS ser på med bekymring at fengslene benytter «billigere» ikke-etatsutdannede fengselsbetjenter, noe som vanskeliggjør å opprettholde den faglige standarden på tilsatte, noe som skaper et risikoelement i kriminalomsorgen. KRUS ber derfor om at ytre etat og KDI bidrar til velvillig å arbeide for å ta imot aspiranter til pliktårtjeneste.

Prognose for klasse-opptak

Basert på tallgrunnlaget under (pr. september 2017) og følgende forutsetninger synes prognosen for optimalt klasseopptak å være 200 aspiranter pr. år:

Forutsetninger

- antall førstebetjenter holdes konstant
- 7% turnover (gjennomtrekk)
- 75+50 ekstra opptak i 2017+2018
- 1078 vikarer reduseres med 3% hvert år
- effekten av snudd studieår i 2019 er **IKKE** hensyntatt

Kommentarer

- økonomiske innsparingskrav tvinger ned enhetenes etterspørsel for kvalifiserte nyutdannede fengselsbetjenter til fordel for ukvalifiserte vikarer som i neste omgang kan føre til dårligere kvalitet på kriminalomsorgen
- KRUS har en utdanningskapasitet på 400 (200/år). Et redusert utdanningsvolum vil medføre ledig kapasitet og dermed høyere enhetskostnad pr. utdannet aspirant.
- En eldrebølge blant fengselsbetjenter vil slå inn om noen år. Dette vil være et argument for å opprettholde kapasiteten.
- En stadig mer heterogen og kompleks innsatt-masse (rus, sedelighet, psykiske lidelser, fremmedkultur, radikalisering, ungdom etc) krever mer spesialiserte fengselsbetjenter med fagkunnskaper innenfor mange disipliner.

Fast ansatte

Fast ansatt, ufaglært, fengselsbetjent og fengselsførstebetjent i fengsel.		2014	2015	2016	2017
Alle	Alle ansatte	2510	2530	2587	2622
	Ledelse	19	23	25	31
	Straffegjennomføring	2438	2458	2513	2530
	Administrasjon	38	35	36	47
	Arbeidsdrift	15	14	13	14

Fast ansatt, fengselsbetjent i fengsel. Antall		2014	2015	2016	2017
Fengselsbetjent	Alle ansatte	2167	2174	2226	2250
	Straffegjennomføring	2148	2159	2211	2234
	Administrasjon	6	3	4	6
	Arbeidsdrift	13	12	11	10

Fast ansatt, fengselsførstebetjent i fengsel. Antall		2014	2015	2016	2017
Fengselsførstebetjent	Alle ansatte	300	310	313	322
	Ledelse	19	23	25	31
	Straffegjennomføring	249	254	255	249
	Administrasjon	31	32	32	41
	Arbeidsdrift	1	1	1	1

Fast ansatt, ufaglært i fengsel. Antall		2014	2015	2016	2017
1078- betjent	Alle ansatte	43	46	48	50
	Straffegjennomføring	41	45	47	47
	Administrasjon	1		0	
	Arbeidsdrift	1	1	1	3

Timelønnede

Timelønnede, fengselsbetjent og ufaglært i fengsel. Antall		2014	2015	2016	2017
Alle	Alle ansatte	545	536	514	456
	Straffegjennomføring	519	509	488	438
	Administrasjon	4	4	2	3
	Arbeidsdrift	22	23	24	15

Timelønnede, fengselsbetjent i fengsel. Antall		2014	2015	2016	2017
Fengselsbetjent	Straffegjennomføring	74	74	89	103

Timelønnede, ufaglært i fengsel. Antall		2014	2015	2016	2017
1078- betjent	Alle ansatte	471	462	425	353
	Straffegjennomføring	445	435	399	335
	Administrasjon	4	4	2	3
	Arbeidsdrift	22	23	24	15

ufaglærte årsverk som andel av totalt antall årsverk straffegjennomføring		2014	2015	2016	2017
Andel ufaglært førstelinje	Straffegjennomføring	16 %	16 %	15 %	13 %

3.2.4 Økt mangfold blant tilsatte i etaten

KRUS har krav på seg til å bidra til økt mangfoldet blant de tilsatte i etaten. Et større mangfold blant de tilsatte vil gi etaten en bredere kompetanse som i større grad gjenspeiler befolkningen, og er særlig viktig for å kunne møte de utfordringer som den store gruppen av utenlandske innsatte i

kriminalomsorgen medfører. KRUS fortsetter arbeidet for å oppnå en større andel aspiranter med annen kultur og språkkompetanse enn nordisk og engelsk. KRUS skal også arbeide for å oppnå en tilnærmet lik fordeling mellom kvinnelige og mannlige aspiranter.

Tiltaksplan for god og likeverdig straffegjennomføring for samiske innsatte og domfelte ble vedtatt tidlig i 2014. KRUS samarbeider med Region Nord om dette arbeidet, spesielt planens pkt. 4.3 Økt rekruttering av ansatte i kriminalomsorgen med kompetanse i samisk kultur og språk. KRUS forvalter ansvaret for økt rekruttering av aspiranter. I 2017 har KRUS profilert seg på utdanningsmesser o.l i Tromsø, Bodø, Trondheim, Oslo og Lillestrøm.

3.2.5 Utvikling av kompetanse innen transporttjenesten

Kriminalomsorgen står foran en videre utvidelse av Kriminalomsorgens transporttjeneste, og det er viktig å bygge opp kompetanse på dette området. KDI har derfor besluttet at aspiranter i noen grad kan delta som ledsagere i forbindelse med gjennomføring av fangetransporter til Nederland. Dette vil gi trening i bruk av tvangsmidler, planlegging og gjennomføring av store aksjoner, og gi en særlig kompetanse på fangetransport med fly, som stiller spesielle krav til sikkerhet.

Dette ivaretas i sikkerhetsemnet i semester 3 for aspirantene, samt at det er avholdt kurs i august 2017.

Tabell 1 Oppfølging knyttet til delmål 1

Mål 1	**En grunnutdanning som dekker kriminalomsorgens behov for kvalifisert personell**		
Nr.	**Styringsparameter**	**Resultatkrav**	**Oppnådd**
S 1.1	Andel rekrutterte aspiranter med annen kultur og språkkompetanse enn nordisk og engelsk[2]	10 %	9,15%
S 1.2	Andel rekrutterte kvinnelige aspiranter	45 %	49%
R 1.1	Antall aspiranter, og frafall[3] siden opptak		Kull 16/17: 13 Kull 17/18: 4 Ekstrakull: 0
R1.2	Oppfølging av tiltaksplan for god og likeverdig straffegjennomføring for samiske innsatte og domfelte		P.t 3 samiske aspiranter
O 1.1	Prognose for klasseopptak ved KRUS		Se s. 3

[2] Alle aspiranter som tas opp på KRUS skal oppfylle minstekravene.
[3] frafallet telles når lønn stoppes

3.3 Delmål 2 Utvikle og gjennomføre en etter- og videreutdanning som dekker etatens behov

3.3.1 Etter- og videreutdanning

Etter- og videreutdanning er organisert i egen avdeling.

Avdelingen har også et hovedansvar for å gjennomføre **utviklingsoppgaver** i henhold til KRUS sin utviklingsplan for perioden 2016-18. Dette utgjør ca 30% av aktiviteten i avdelingen. Utviklingsplan finnes i vedlegg 2, mens en beskrivelse av sentrale prosjekter finnes i vedlegg 1.

Tilbud og etterspørselen/behov for kurs i kriminalomsorgen øker for hvert år. Det er avholdt i overkant av 70 ulike arrangementer i 2017 som totalt har hatt 2649 deltakere. Deltakelsen har de siste årene økt uten at bemanningen i avdelingen har økt.

	2014	2015	2016	2017
Personal	10	10	10	9
Personalutgifter (1000 kr)	6298	6439	6902	6964
Inntekter	52	949	2140	1060
Ant kursdeltakere	1743	2063	2228	2635
Utgift pr. kursdeltaker	3 613	3 121	3 098	2 643

Av avdelings driftsbudsjett (totalt ca 10,5 mkr) dekkes omtrent 25 % til kost og losji for kursdeltakerne.

En kort statusoppdatering av de ulike prosjektene er gitt i kap 3.6. En mer utfyllende rapportering om det enkelte prosjekt er arkivert i DL.

Påbyggingsstudium

Som beskrevet i punkt 3.2.1. er det dette året ferdigstilt program for et påbyggingsstudium som skal føre frem til bachelor i straffegjennomføring. Søknad er oversendt NOKUT for godkjenning.

Det valgte utdanningsinnholdet har blitt til gjennom en lengre prosess. Planleggingsarbeidet er basert på en gjennomgang av utredninger om kriminalomsorgen og utdanningsvirksomheten ved KRUS, policydokumenter, spørreundersøkelser og lover og forskrifter som gir føringer for ut-arbeidelse av bachelorstudier. Forslag til studieinnhold har vært presentert og diskutert i ulike møtefora i kriminalomsorgen. Studieinnholdet er grundig diskutert i fagmiljøet internt ved KRUS. I arbeidet med konstruksjon av er det lagt vekt på å lage gode rammer for kunnskapsutvikling i kriminalomsorgen. Emnene danner gode rammer for forskningsaktiviteter hos ansatte på KRUS og for samarbeid med andre forskningsmiljø. Gjennom disse undervisnings- og FoU-aktivitetene kan

KRUS kan bidra til god kunnskapsutvikling for praksisfeltet og for utvikling av fengselsbetjentutdanningens vitenskapelige kunnskapsgrunnlag.

Påbyggingsstudiet består av fire emner som er vektet 15 stp. Det første emnet skal gir kandidatene dybdekompetanse innen kriminalomsorgen som virksomhet. Her vil det særegne med norsk straffegjennomføring, tverretatlig og tverrsektorielt forvaltningsarbeid stå sentralt. Emnet vil gi kandidatene dypere innsikt i utviklingen av norsk kriminalomsorg, både den tradisjonelle fangebehandlingen med fokus på sikkerhet- og risikoaspekter og innholds- og miljøarbeidet.

I det andre emnet vektlegges komplekse og sammensatte utfordringer hos innsatte som f. eks psykisk syke, barn og unge, kvinner, innsatte med rus- og voldsproblematikk, utenlandske innsatte og radikaliseringstendenser i norske fengsler. Gjennom emnet skal kandidatene utvikle evnen til å ta faglige avgjørelser basert på systematisk innhentet forskningsbasert kunnskap, erfaringsbasert kunnskap og innsatte/ domfeltes behov i den gitte situasjon[4]. Kandidatene skal utvikle et bevisst forhold til det å jobbe kunnskapsbasert med utvalgte innsattepopulasjoner og innsattspopulasjoner fra eget arbeidssted.

Det tredje emnet er et valgfritt emne. Valgfrie programemner skal bidra til faglig spesialisering i dybden og / eller i bredden som gir en tydelig retning og som utgjør en helhet i bachelorgraden. Emnene skal bidra til å bygge opp under studentens faglige interesser og ha relevans for arbeidet i kriminalomsorgen. Anbefalte emner skal støtte opp under faglig profil og læringsutbytte. Valgfrie programemner som tilbys fra KRUS skal være relevante for kriminalomsorgens behov og vil derfor variere over tid. Utdanning fra nasjonale eller internasjonale universitet og høgskoler kan innpasses som valgfritt program-emne. Det er utviklet tre emner som kan tilbys de første årene som valgfrie programemner:

1. Radikalisering og voldelig ekstremisme i kriminalomsorgen
2. Systematisk endringsarbeid og forebygging av tilbakefall til kriminalitet – tilnærminger, utvikling og kritiske aspekter
3. Veiledning i kriminalomsorgen

Det fjerde emnet i påbygget er en bacheloroppgave. Bacheloroppgaven er et begrenset og selvstendig faglig arbeid og skal være forankret i reelle kriminalomsorgsfaglige problemstillinger. Studentene vil gjennom emnet lære å sette yrkesrelevante problemstillinger inn i vitenskaps-teoretiske og praktiske perspektiv og vise analytisk kompetanse og etisk refleksjon. Oppgaven skal integrere tidligere ervervede kunnskaper, men det er også et krav at den bygger på litteratur som studenten ikke har lagt opp som pensum tidligere. Formålet med dette emnet er å utvikle studentenes analytiske kompetanse og evne til å bidra i utvikling av arbeid på eget tjenestested.

[4] Begrepet kunnskapsbasert praksis er hentet fra helse- og sosialfeltet og utførlig beskrevet av Nortvedt, Jamtvedt, Graverholt, Nordheim & Reinar, 2012, s. 17.

I bachelorpåbygget vil ambisjonene være å gi studenten en mer aktiv rolle i den forskningsbaserte undervisningen. Det vil bli lagt vekt på å formidle og diskutere fagansattes egne forskningsarbeid ved KRUS. Videre vil det bli lagt vekt på å utvikle studentenes kritiske og analytiske kompetanse og invitere dem inn i læringsaktiviteter som inkluderer mindre forskningsarbeid. Dette kan være systematisering av egne arbeidserfaringer, alene eller sammen med andre studenter på kullet. Studiet skal også vektlegge anvendelsen av forskningsbasert kunnskap i fengselsbetjentarbeidet. Gjennom bacheloroppgaven skal studentene på egen hånd undersøke en avgrenset problemstilling i lys av teori. Formålet med dette studieinnholdet er å styrke studentens analytiske evne og det å kunne delta i undersøkende prosesser på eget arbeidssted. Formålet er å utvikle refleksive ferdigheter slik at studentene kan ta i bruk den kunnskap som tilegnes i hele studieforløpet.

KRUS-katalogen

Det er behov for kompetanseutvikling på en rekke områder for etatens tilsatte. Det vises for øvrig til virksomhetsstrategien, der faglig oppdatering og bruk av ny kunnskap er fremholdt som tiltak. KRUS har fulgt det vedtatte innholdet i KRUS-katalogen for 2017 og endringer er informert KDI i den løpende styringsdialogen. I tillegg til å gjennomføre oppførte kurs i katalogen, tilbys lokal opplæring ved enhetene eller på regionalt nivå. I 2017 er det avholdt lokale kurs om radikalisering i Kristiansand fengsel, Agder friomsorgskontor, Eidsberg fengsel og Kongsvinger fengsel. I Bergen fengsel er det gitt lokal opplæring i bruk av Russamtalen og det er gjennomført opplæring om unge voksne og MI opplæring for nyansatte i Eidsberg fengsel. Sammen med ansatte ved Oslo friomsorgskontor er det gjennomført lokal MI opplæring. Ved ungdomsenheten på Eidsvoll er det gjennomført kurs i miljøarbeid. Det ble også gjennomført lokal Kompis Kif opplæring i region nord.

I forhold til opprinnelig plan, ble ett av de to oppsatte DocuLive kursene avlyst pga. sykdom, regnskapskurs ble avlyst pga. internasjonal konferanse. Fag- og erfaringssamling om radikalisering og voldelig ekstremisme, Kompis Kif, MI kurs og opplæring for lokale MI kursholdere ble avlyst pga. få påmeldinger. Personsøkkurs for hundeførere ble utsatt til 2018 grunnet manglende bemanning. Etterspørselen etter programopplæring avtar og programopplæringene i programmene Sinnemestring, På vei og Kortprogram Rus måtte derfor avlyses.
I tillegg til Faget i Fokus, gjennomførte KRUS i samarbeid med KDI en nasjonal konferanse om aktivitetstilbud for innsatte og domfelte, om kvinner under kriminalomsorgens ansvar, tverrsektorielt samarbeid om unge voksne i fengsel og den årlige konferansen om elektronisk kontroll. Samtlige konferanser hadde stor deltakelse.

Figuren nedenfor viser antall kursdeltakere fordelt på region pr kurs.

Region >>>>>>>>>>>>	Annet	Nord	Vest	Sør	Sørvest	Øst	Totalt
Antall deltakere	322	189	213	442	218	1257	2635

En detaljert deltakertabell pr. kurs vises i vedlegg 3.

Totalt ble det registrert 2635 deltakere i 2017 som er en vekst på ca. 10 % fra i 2016. Veksten kan bl.a. henføres til lokal gjennomføring. Den øvrige veksten er tatt med omtrent samme personale.

En oversikt over gjennomførte kurs, antall deltakere fordelt på region følger vedlagt i vedlegg 3.

Arbeidet med innholdet i kurskatalog for 2018 ble avsluttet i november. Dette er en årlig prosess som starter med en behovsundersøkelse i etaten. I mai ble det sendt et elektronisk spørreskjema til enhetene om behov for kurs/kompetanse i 2018 og svarprosenten var 89. Det er blitt gjennomført innspillmøte med organisasjonene, regionene og sentralt hovedverneombud. Endelig kurstilbud ble besluttet etter drøfting med partene i november.

Det er fortsatt en utfordring å finne ressurser til å utvikle relevant nettbaserte løsninger for bruk i vårt etterutdanningstilbud, men i 2017 er det i forbindelse med utviklingen av kunnskapsportalen www.utveier.no om radikalisering og voldelig ekstremisme utviklet e-lærings som kan benyttes til opplæring både i etterutdanning og i grunnopplæringen.

Pr i dag tilbyr KRUS kun etterutdanning i form av kurs som ikke er studiepoengbasert. Som en del av utviklingen av Bachelor påbygget vurderes det hvilke eksiterende kurstilbud som kan omgjøres til studiepoenggivende og som både kunne tilbys som et valgfritt emne og i framtiden også åpnes for alle ansatte.

3.3.2 Brukertilfredshet for etter- og videreutdanningen

Gjennomsnittscore for brukertilfredshet for etter- og videreutdanningen endte på 8,5, mens kravet er 6.

Oppfølging knyttet til delmål 2

Tabell 2 gir en oversikt over oppgaver og resultatkrav knyttet til delmål 2 i 2017.

Mål 2	**Utvikle og gjennomføre en etter- og videreutdanning som dekker etatens behov**		
Nr.	**Styringsparameter**	**Resultatkrav**	**Oppnådd**
S 2.1	Gjennomsnittscore for brukertilfredshet for etter- og videreutdanningen	Krav:6	8,5
Nr.	**Oppgaver/Rapporteringskrav**	**Frist**	**Ferdig**
O 2.1	Innsending av forslag til KRUS-katalog for 2018	Andre tertial	Oktober
O 2.2	En kartlegging av behovet for etterutdanning i kriminalomsorgen	Årsrapport	August
R 2.1	Antall deltakere på etter- og videreutdanning i regi av KRUS	Årsrapport	Desember
R 2.2	Status i arbeidet med å lage nettbaserte løsninger for opplæring	Årsrapport	November

3.4 Delmål 3 Forskning som bidrar til fagutvikling og utdanning, god praksis og gode beslutningsgrunnlag i kriminalomsorgen

3.4.1 Forskningsoppdrag

Kriminalomsorgens virksomhet skal være basert på nasjonal og internasjonal kunnskap og erfaring. Forskningen ved KRUS skal være i samsvar med kriminalomsorgens målsettinger og prioriteringer. Den forskning som bedrives ved KRIS skal også skal sikre at studieinnholdet i

fengselsbetjentstudiet baseres på de forskningsmessige krav som stilles til akkrediterte studier og at fagansatte er i stand til å drive forskningsbasert undervisning i sentrale deler av studiet.

Av prosjekter i 2017 kan nevnes:

- RISE/CO-LAB/Change Laboratory Model (samarbeid helse og fengsel)
- Norgerhaven (klimastudie)
- Tilbakefallsprosjekt (SSB, UiO)
    - Videreføringing av tidligere prosjekt og oppstart av nytt prosjekt om tilbakefall. Økte ressurser er allokert inn i tilbakefallproblematikken. Vi viser til oversendt svar på oppdrag fra KDI vedr opprettelse av **forskningssenter for tilbakefall**.
- Doctorgradsstudent for Inst. For Kriminlogi og Rettsosiologi, SIFER (kvinnesoning)
- Bokprosjekt med italienske (Univ. I Roma)
- HINN (Unge voksne),
- HiØ Forsker2 stilling (radikalisering),
- Samarbeid med HiOA.
- Kompetanseutvikling i samarbeid med PHS.
- Delt arbeidsdag

Forskningsavdelingen bidrar inn i samarbeid med andre avd. bl.a.undervisning, rammeplanarbeid og FoUprosjekter.

Det drives betydelig forskningsaktivitet knyttet til studieavdelingen, i alt 20 % av alle faste stillinger er knyttet til FoU-aktiviteter. I dette ligger tradisjonelle forskningsprosjekt, utviklingsprosjekt, pedagogiske utviklingsarbeid og videreutdanning. Det vises vedlegg 2.

3.4.2 Særlig om forskning på tilbakefall

Justidepartementet har oppstilt en måling av tilbakefall som tilstandsindikator for kriminalomsorgens arbeid med å styrke forebyggingen mot kriminalitet. Denne er basert på andel domfelte som begår ny kriminalitet i løpet av en periode på to år etter løslatelse fra fengsel eller fra tidspunktet for iverksettelse av straff i samfunnet. Beregningene skal ta utgangspunkt i en felles nordisk definisjon som er benyttet i tidligere undersøkelser. Bakgrunnen for at denne indikatoren er innført, er at tilbakefallstall vil gi en indikasjon på om forvaltningen samlet jobber godt og riktig med rehabilitering og tilbakeføring, og på om samfunnet får den ønskede effekten i form av at flere enn før går fra straffegjennomføring til en kriminalitetsfri tilværelse i frihet.

KRUS jobber med å bistå med videreutvikling av statistikk og gode indikatorer på tilbakefall, herunder i samarbeid med relevante aktører utvikle forskningsprosjekter om utviklingen av andel løslatte med skattbar inntekt, andel løslatte med NAV-kontakt, bolig og arbeid. Det skal planlegges for et tett samarbeid med eksterne forskningsmiljøer på fagområdet.

Videre er forskningen ved KRUS generelt rettet inn mot tilbakefallsproblematikken. KRUS har fått tildelt midler fra Justis – og beredskapsdepartementet på tkr. 950 vedrørende tilbakefallsproblematikk. Forskningsmiljøet ved KRUS får en vesentlig rolle i arbeidet med

analyser på dette området. Det ble etablert et prosjekt i 2016 som videreføres i utvidet omfang i 2017. Økte ressurser er derfor allokert inn i tilbakefallproblematikken.

For å styrke og synliggjøre KRUS sitt forskningsmiljø på tilbakefallsprobematikker er det opprettet et senter for tilbakefallstudier (Center for Reoffending Studies). Dette er et prøveprosjekt som i første omgang skal gjelde i en 2-årsperiode.

Etablering av et forskningssenter om tilbakefall kan være et virkemiddel for å øke forskningsomfanget og forskningskvaliteten ved KRUS. Forskningssenteret kan således utgjøre et sentralt bidrag i å nå målsettingene KRUS har satt for forskningen i sin forskningsplan. Et slikt forskningssenter kan gjøre vår forskning på årsaker til og forebygging av tilbakefall mer slagkraftig og mer synlig utad. I økt slagkraft og synlighet ligger det muligheter for ytterligere tilgang til ekstern finansiering, som videre vil gi muligheter for et utvidet samarbeid med andreforskningsmiljøer både i inn- og utland (jfr. kap.3.4.1 s. 9 i disponeringsbrevet). Dette er helt essensielt for at senteret skal kunne vokse og befeste seg som det ledende forskningsmiljøet for tilbakefall i landet.

ORGANISERING AV FORSKNINGSSENTERET

Senteret er organisatorisk plassert under forskningsavdelingen på KRUS. Ingen personer er tilsatt i senteret, men forskningsporteføljen til tilsatte på KRUS vil mer eller mindre kunne inngå i senterets virksomhet. Dette er altså et senter som organiserer, tydeliggjør og synliggjør forskningsaktivitet, og der ulike forskningsprosjekter kan ha sin tilhørighet. Også eksterne forskningsprosjekter vil inngå i senterets virksomhet. Senteret har ikke ha eget styre, men det er naturlig at senterets aktivitet diskuteres med KDI i styringsdialogmøtene. Vi vil vurdere om det kan være formålstjenlig å opprette en referansegruppe for senteret som sikrer den forsknings-messige relevansen både for praksisfeltet, policyutformingen og akademia. Administrasjon av senteret er tillagt forskningssjef. Senteret er synliggjort ved opprettelsen av et nettsted for senteret under www.krus.no. På nettstedet finner man hvilke forskningsprosjekter som inngår i senteret og hvilke personer som arbeider med de ulike prosjektene. Lenker til publikasjoner og andre ulike aktiviteter finnes også på dette nettstedet. Det vil være behov for en ressurs til å kunne drifte nettstedet.

AKTIVITET I FORSKNINGSSENTERET

Aktiviteten i et slikt senter er både generelle og mer avgrensede tilbakefallsstudier, samt gjennomføring av undersøkelser som bidrar til økt kunnskap om hvordan man kan forebygge tilbakefall til ny kriminalitet etter straffegjennomføring (jfr. andre del av delmål 3, se over).

Kriminalitetsforebygging retter seg mot ulike grupper. Senterets forskning vil omhandle de som har begått lovbrudd, og som står i fare for å kunne gjenta lovbrudd (såkalt tertiær forebygging), med primært fokus på personer som gjennomfører eller har gjennomført straff i kriminalomsorgen. Andre utfallsmål enn tilbakefall til kriminalitet vil også kunne være interessant å studere, f.eks. positiv endring i kriminalitetsmønster og tilknytning til velferdsordninger.

Kriminalomsorgens eget registreringssystem, Kompis, vil være en sentral datakilde for å undersøke tilbakefall til kriminalitet som medfører straff som gjennomføres i kriminalomsorgen. Hva som er mulig å undersøke av andre utfallsmål er avhengig av tilgang til data. I denne sammenheng er bl.a. datatjenester fra eksterne registre og samarbeid med andre forskningsmiljøer helt avgjørende.

Ved kun å fokusere på de som faller tilbake til ny kriminalitet, står vi i fare for å miste verdifull kunnskap om hvordan vi kan forebygge ny kriminalitet. Forskningen bør derfor også omfatte fokus på dem som ikke faller tilbake til ny kriminalitet. Slik forskning kan gi verdifull kunnskap om beskyttelsesfaktorer og motstandsevne hos lovbrytere med risiko for nye lovbrudd (såkalt 'desistance'). Dette er også viktig kunnskap for å kunne dokumentere god praksis eller sannsynliggjøre eventuelle effekter av kriminalomsorgens innsats.

Det gjennomføres nå forskning som undersøker sammenhenger mellom kvaliteten på livet i fengsel og tilbakefall til ny kriminalitet. En god kvalitet på livet under straffegjennomføringen er en verdi i seg selv, men det er interessant å studere hvordan dette forholdet kan ha innvirkning på livet etter straffegjennomføring. Forskningssenterets aktivitet har også som ambisjon å ligge i forskningsfronten på dette feltet. Likeledes kan man se for seg forskningsprosjekter som undersøker forutsigbarhet og løslatelsespraksiser for gode overganger til et liv i frihet som en del av forskningssenterets virksomhet. Pr i dag er det fire prosjekter som helt klart kan inngå i senterets aktivitet:

Ekstern finansiering og ressurstilgang i disse prosjektene har gjort det mulig å kunne etablere samarbeid med både nasjonale og internasjonale forskningsmiljøer. Den videre planen er at flere av KRUS' forskningsprosjekter kan rettes inn mot og legges innunder senteret. Hva som vil være mulig å generere av nye forskningsprosjekter vil ikke bare være avhengig av datatilgang, men også av tilknytning av fagpersonell, lovverk og forskningsetiske retningslinjer.

1. **Tilbakefallsstudie –** kriminalomsorgens påvirkning i forhold til sosioøkonomisk situasjon hos domfelte. Dette er en kombinert registerstudie og en intervjustudie om beskyttelsesfaktorer blant løslatte. Prosjektet mottar 800 000 NOK i støtte fra Justisdepartementet i 2017.

   Status:
   Pr. 2017 var ca 172 tkr av midlene benyttet. En vesentlig del av midlene er brukt til opplæring, feltintervjuer og noe datauttrekk fra registre. Generelt så er tilgang og bruk av data og registre strengt regulert, og personvernombudet har anmodet KRUS om å søke Datatilsynet og SSB om konsesjoner for behandling av data som berører personvern. Dette har medført forsinkelser i prosjektet. En utfordring har også vært skifte av leverandør for uttrekk av data (tidl. Proventus) og tilhørende opplæring i samband med dette. Det forventes at prosjektet avsluttes sent 2018.

2. **Tilbakefall og psykisk helse – en pilot for å prøve ut «Change Laboratory Model».** Dette er en del av et større EU prosjekt hvor KDI/KRUS er involvert. Prosjektet mottar 300 000 NOK i støtte fra Justisdepartementet i 2017/18.

   Status:
   Pr. 2017 var det bokført ca 23 tkr på prosjektet mot estimert 150 tkr. Noe av avviket skyldes etterslep i bokføringen. Det har vært avholdt en del møter i 2017. Prosjektet er lite og administrativt krevende med mange parter fra forskjellige land. Også her har man støtt på restriksjoner ift til tilgang til data.

3. **Measuring the Quality of Life in Norgerhaven Prison.** Dette er en studie som inngår i en større undersøkelse om behandlingen av innsatte under straffegjennomføring kan ha betydning fortilbakefall. Prosjektet mottar 400 000 NOK i støtte fra KDI i 2017.

   Status:
   Pr. 2017 var det bokført ca 312 tkr på prosjektet. Det er utført aktiviteter sent i 2017 som vil bli bokført i 2018. Gjenstående midler vil bli overført til 2018.

4. **BASIS-prosjektet,** behandling av dømte for seksuallovbrudd i Helse Sør-Øst. Dette er en studie der man bl.a. vil kunne undersøke forskjeller i risiko for tilbakefall blant dømte for seksuallovbrudd. En studie av predikasjonsverdien av skåreinstrumentet Static99R er allerede godkjent og påbegynnes sommeren 2017. Studien gjennomføres i samarbeid med Helse Sør-Øst.

   Status:
   Dette prosjektet drives hovedsakelig mellom utvalgte enheter i kriminalomsorgen og Helse Sør-Øst/Helsedirektoratet.
   KRUS har en liten forskningsmessig del ca 10% årsverk som er egenfinansiert.

3.4.3 Prognoser for fengselskapasitet

Statistikk og prognoser for fremtidig behov for fengselskapasitet er oversendt KDI i nedenstående dokument:

Saksnr.:	200723943-11
Saksbehandler:	Ragnar Kristoffersen
Dato:	14.11.2017

KAPASITETSUTFORDRINGER FOR KRIMINALOMSORGEN MOT ÅR 2023

Oppfølging knyttet til delmål 3

Tabell 3 gir en oversikt over oppgaver og resultatkrav knyttet til delmål 3 i 2017.

Tabell 3 Oppfølging knyttet til delmål 3

Mål 3	**Forskning som bidrar til fagutvikling, utdanning, god praksis og gode beslutningsgrunnlag i kriminalomsorgen**	
Nr.	**Styringsparameter**	**Resultatkrav**
S 3.1	Antall artikler publisert i anerkjente tidsskrifter og bøker i 2017	Krav: 7 Faktisk 2017: 12
Nr.	**Oppgaver/Rapporteringskrav**	**Frist**
O 3.1	Rapportering på forskningsplanen	Se kap. 3.4
O 3.2	Kapasitetsprognoser	Se kap. 3.4.3
O.3.3	Plan for hvordan forskningsfeltet skal styrkes på tilbakefallsområdet	Se eget notat: 1.7.2017
O.3.4	Oversikt over internasjonal forskning på tilbakefall	Se kap. 3.4

3.5 Delmål 4 Utføre nærmere fastsatte utviklingsoppgaver, og gi faglige råd til etaten

Søknad om bachelorprogram i straffegjennomføring er utarbeidet og oversendt til NOKUT for godkjenning 15 september 2017. Se nærmere omtale over.

Utviklingsoppgavene er forankret i KRUS sin utviklingsplan for perioden 2016-18. Utviklingsplan følger i vedlegg 2. Nedenunder gis en kort orientering om arbeid utført i 2017.

Styrke fagkunnskapene om radikalisering og voldelig ekstremisme

KRUS har siden 2015 fått øremerkede midler for å styrke kunnskap om radikalisering og voldelig ekstremisme. Gjennom opplæring av aspiranter, fagsamlinger, ressurspersoner, lokal og regional opplæring, utvikling av håndbok og kunnskapsportalen www.utveier.no, har KRUS bidratt til å øke kunnskapen blant ansatte i kriminalomsorgen.

Videre er KRUS i gang med å evaluere gjennomføringen av mentorordning. Evalueringsrapport leveres ultimo 2018.

Arbeidet med å utvikle et valgfritt støtteemne «Radikalisering og voldelig ekstremisme i Kriminalomsorgen» for bachelorpåbygget, har inngått som en del av prosjektet. I løpet av høsten ble undervisningskonseptet testet ut i Kongsvinger fengsel og videreføres i 2018. Ansvarlig for utvikling av støtteemne har også deltatt i internasjonale fora, både som ressurspersoner og med innlegg.

Prosjektleder har samlet, dokumentere og beskrive kriminalomsorgens innsatser i 2017. Rapporteringen er oversendt KDI ved årets utgang. Prosjektleder har deltatt i opplæring, i regi av R2PRIS, i bruk av instrumenter for å kartlegge og forebygge radikalisering blant innsatte. KRUS gjennomfører en pilot for et av disse instrumentene; «Helicopter view» for å teste ut et verktøy som er ment å sette enhetsleder i stand til å vurdere egen virksomhets ev. sårbarhet i forhold til risiko for radikalisering. Gjennomføringen av piloten vil skje ved tre i januar 2018.

Forebygge overdoser ved løslatelse fra fengsel

Arbeidet med å forebygge overdosedødsfall etter løslatelse er forankret i Nasjonal overdosestrategi (2014-2017) og ble overført fra Helsedirektorat til KRUS i november 2016. Opplæring og implementering i nye prosjektfengsler av tiltak å forebygge overdoser ved løslatelse fra fengsel, har vært gjennomført i 2017. Arbeidet har vært konsentrert om å etablere og initiere innkomstsamtale med helse- og omsorgstjenesten i fengsel, informasjon om overdosefare og livredning, løslatelsessamtale og en konkrete avtaler med helsetjenesten, NAV, kommune og/ eller andre instanser ved løslatelse.

I 2017 deltok seks fengsler: Indre Østfold, Arendal, Sem, Stavanger, Nordre Vestfold og Halden. Det samarbeides og rapporteres tertialsvis til KDI og Helsedirektoratet (Hdir). KRUS har også fått bevilling kr 500 000,- fra Hdir til å fortsette arbeidet neste år.

SATS (Sammenheng Av Tiltak under Straffegjennomføring)

Prosjektet SATS (Sammenheng Av Tiltak under Straffegjennomføring) ble opprettet i 2016 og har som hovedmål å utarbeide kompetansehevende tiltak for ansatte i kriminalomsorgen for å bedre tilbakeføring og forvaltningssamarbeid. Overdoseprosjektet som er omtalt ovenfor, er en del av SATS, men av praktiske hensyn definert som et eget prosjekt i 2017 og 2018.

Det er i 2017 utviklet et forslag til bachelorpåbyggingsåret for fengselsbetjentutdanningen om samme tema. Det obligatoriske emnet «Kriminalomsorgen som virksomhet» inneholder et delemne som gjenspeiler flere av temaene som er innholdet i kurset tilbakeføring og forvaltningssamarbeid. Fagområdene som blir aktualisert i det nevnte delemnet er: Kriminalomsorgen som organisasjon, forvaltning og profesjonell samhandling

I arbeidet med å utvikle en nettside, har domenet boligpaanett.no blitt til tilbakeføring.no. Det er i 2017 gjennomført samarbeidsmøter med husbanken, BufDir, AvDir og Hdir i videreutvikling i bruk av individuell plan og med Husbanken og KDI i utarbeidelsen av en innsalgsfilm til kriminalomsorgen om nettsiden www.veiviseren.no. Prosjektleder for SATS bidrar i arbeidsgruppe i regi KDI for implementering av strategi for samordnet tilbakeføring etter endt straff.

Utvikle kunnskap om arbeid med ung voksen i fengsel

Kriminalomsorgen har behov for et kunnskapsgrunnlag for arbeidet med unge voksne/ innsatte. Ungdomsenhetene har også behov for bistand i form av kunnskap og kompetanse om arbeid med unge under 18 år. Arbeidet med å utarbeide en veileder/håndbok for ansatte om unge voksne i fengsel ble derfor igangsatt i 2017. Publikasjonen sluttføres i samarbeid med RVTS øst og det er også en intensjon om samarbeid om prosessdesign og grafisk design med Region Vest / «Breaking circles».

Utvikling av faglig tilbud til rusmestringsenhetene

For å tilby relevante kompetansetilbud til rusmestringsenhetene, har det siden høsten 2016 vært arbeidet for å kartlegge rusmestringsenhetenes behov for KRUS som faglig samarbeidspartner. I veileder for rusmestringsenhetene (IS-2472) nevnes det at metoder og verktøy som brukes av

kriminalomsorgen skal være basert på anbefalinger fra KRUS ved faglige vurderinger innenfor programvirksomhet og tilbud om opplæring i programmer. Det nevnes også at det er behov for rusprogrammer av både kort- og lenger varighet. KDI har etablert en tverretatlig ressursgruppe som skal fremme implementering av veilederen.

Prosjektleder bidrar inn i ressursgruppa som er en del av arbeidet i dette prosjektet. Utviklingen av valgfritt støtteemne «Systematisk endringsarbeid og forebygging av tilbakefall til kriminalitet – tilnærminger, utvikling og kritiske aspekter» for bachelorpåbygget, har inngått som en del av arbeidet i prosjektet i 2017. Emnet har blant annet som mål å gi en innføring i kunnskaper og ferdigheter som ligger til grunn for systematisk endringsarbeid og innføring i gruppeledelse og programvirksomhet står sentralt. Ansatte fra rusmestringsenheter vil være en aktuell målgruppe for deltakse i dette emnet.

KRUS vil med forankring i dette prosjektet i 2018 arbeide med videre utforming av innhold til rusprogram av lenger varighet i samarbeid med aktuelle fagpersoner internt og eksternt.

Implementering av kvalitetssystem for programvirksomheten
I 2017 ble kvalitetssystemet for programvirksomheten tatt i bruk, og det ble innhentet søknader om godkjenning av program fra etatens enheter. Arbeidet ble gjennomført i samarbeid med metode og innholdsrådgiverne i hver enkelt region, samt i dialog med de ulike enhetene. Innsendt materialet ble systematisering og listen over 135 anbefalte program ble oversendt KDI den 01.5.17. Revidering og videreutvikling av systemet ble påbegynt i 2017 og videreføres i 2018.

Utvikling og revidering av programmanualer
I 2017 har det vært brukt ressurser på å utvikle, i samarbeid med region sør, en ny manual for Sinnemestringsprogrammet. Manualen til programmet Fokus- oppmerksomhet og mestring er sluttført for pilotgjennomføring i september. I 2017 er også manualen til Pappaprogrammet revidert.

3.6 Delmål 4 God faglig og økonomisk styring

3.6.1 Innledning

- **Effektiviseringstiltak**

KRUS har effektivisert driften ved kostnadskutt og økt produktivitet de siste årene. Økte huskostnader ifm flyttingen i 2014 var på 16-17 mkr. Etter flytting har KRUS klart å spare inn omtrent halvparten av merkostnadene, men dette er likevel ikke tilstrekkelig for å møte effektivitetskrav i bevilgede midler fra statsbudsjettet. I 2017 er gapet mellom bevilgningene og et budsjett som dekker forsvarlig drift på ca 8 mkr.

Det er viktig at de strategiske målene ikke blir kritisk skadet ved kostnadskutt. Utvikling av høyskolekandidatstudiet og bachelor-påbygg arbeides det videre med, mens E-læring er blitt lagt «på is» i 2017. Videre må det være rom for midler til nye satsnings-/utviklingsområder områder som fremgår av disponeringsbrevet (Psykiske lidelser, sømløshet, internasjonale arbeid, overdose- og etterlatteproblematikk o.l)

Aktiviteter som er redusert av budsjettmessige årsaker i 2017
• E-læring: Mangler kompetanse og dedikerte ressurser • Psykiske lidelser: Styrke kompetanseutvikling når det gjelder psykiske lidelser og adferd relatert til vold og seksuelt betont kriminalitet. • Kunnskapsoversikt over tiltak og behandlingsprogram i Norge+Norden. KRUS har ikke ressurser til dette i 2017.

Aktiviteter som er redusert fordi KRUS avventer nærmere oppdragdefinisjon fra KDI:
• Kriseverktøyet CIM, det er uklart hva dette krever av ressurser • Hundetjenesten: Avventer svar fra KDI på tilsendt mandat. Er ikke hensyntatt i kurskatalogen • Ny ledelsesplattform

Det er gjort en utredning i 2 tertial om å endre studieåret. Dette vil gi en potensiell økonomisk besparelse for KRUS på ca 7,5 mkr årlig. Beslutning om dette tas av departementet og KDI og vil tidligst være effektiv fra 2019.

Tiltak som er innført eller vurdert:

Pos	Tiltak	Avd	Status	Potensiale (usikre tall)
1	Bemanningsreduksjon	Alle	Ikke aktuelt	600 tkr/årsverk
2	Unnlate/forsinke å erstatte ansatte som slutter	Alle	Innført	50 tkr/månedsverk
3	No show dekkes av deltakerenes enhet	EVU	Innført	20 tkr/år
4	Middag dekkes av deltakerenes enhet	EVU	Innført	200 tkr/år
5	Èn i seminar	Studie	Vurderes	600 tkr/årsverk
6	Overnatting dekkes av deltakernes enhet	EVU	Vurderes	1,5 mkr/år
7	(alternativ tiltak: reisetid < 60 km dekkes ikke hotell)	EVU	Innført	300 tkr/år
8	Kursavgift for enhetene	EVU	Vurderes	1 mkr (500 kr/deltaker)
9	Utleie av lokaler/auditorium	Adm	Vurderes	ukjent
10	Utleie av auditorium	Vurderes	Vurderes	ukjent
11	Terminere bostøtte-ordningen	Adm	Vurderes	300 tkr/år
12	Benytte KDI-ressurser	Alle	Innført	200 tkr/år
13	Tilstrebe større mobilitet av ressurser mellom avd	Alle	Innført	Nøytralt
14	Flytte virksomheten til rimeligere lokaler	Alle	Ikke aktuelt	5 mkr/år
15	Sløyfe lønn til aspiranter		Ikke aktuelt	Nøytralt
16	Studiestart august		Vurderes	7,5 mkr/år for KRUS

Ref. 12: EVU benytter fagkompetanse fra KDI på flere av våre kurs. I tillegg er KDI samarbeidspartnere på flere av våre konferanser og erfaringssamlinger. Ansatte fra KDI bidro inn i sikkerhetsemnet og i juridiske emner.

3.6.3 Arbeidsmiljø

KRUS har deltatt på medarbeiderundersøkelsen AVANT høsten 2017. KRUS påser at alle ansatte får tilbud om minimum en medarbeidersamtale årlig.

KRUS følger opp tiltaksplan for fysisk fostring i kriminalomsorgen når denne foreligger.

Sykefravær

	2014	2015	2016	2017
Sykefravær: Aspiranter - inne	3,16 %	2,84 %	2,57 %	ca 2,0%
Sykefravær: Personell	4,93 %	4,34 %	3,71,%	4,98 %

Turnover

	2014	2015	2016	2017
Sluttet	7	2	2	3
Pensjonert	4		1	1
TOTAL	11	2	3	4
%	17,7 %	3,3 %	5,1 %	6,7 %

3-6% av personellet slutter hvert år. 3-4 personer av de som sluttet i 2014 kan knyttes til flytting av virksomheten.

Personalmappe for alle ansatte er opprettet.

- **Oppfølging av ansatte etter belastende hendelser**

Det er ikke rapportert belastende hendelser som krever særskilt oppfølging utover sykdomstilfeller som følges opp på vanlig måte.

- **Likestilling**

Status

Tabell: Ansatte etter kjønn og stillingstype

HR	2014	2015	2016	2017
Ansatte i KRUS v/årsslutt	69	65	66	67
Kvinner	39	37	37	35
Menn	30	28	29	32

Pr. 2017 var 57% av de fast tilsatte kvinner. Flertallet (80%) i ledergruppen er kvinner,
3 tilsatte har opprinnelse utenom Skandinavia. Ingen av de ansatte har nedsatt funksjonsevne av betydning.

For aspiranter se pkt. 3.2.2.1

Tabell: Ansatte etter stillingsprosent og ansettelsesforhold

	2014	2015	2016	2017
Deltid 20-80%	1	3	5	3
Fast	63	59	59	58
Midlertidig	6	6	7	9
Lærling – ikke ansatt				1

Ca 10% er midlertidig ansatte. 3 av 6 midlertidig ansatte er deltidsansatt

I ledergruppa

Tabell: Kjønnssammensetning i ledergruppa

	2014	2015	2016	2017
Ledergruppen antall	5	5	5	5
Kvinnelige i ledergruppen	4	4	4	4
%	80 %	80 %	80 %	80 %

Tiltak

- KRUS oppfordrer underrepresenterte grupper til å søke. Alle stillingsannonser har følgende tekst

Den statlige arbeidsstyrken skal i størst mulig grad gjenspeile mangfoldet i befolkningen. Det er derfor et personalpolitisk mål å oppnå en balansert alders- og kjønnssammensetning og rekruttere personer med innvandrerbakgrunn. Personer med innvandrerbakgrunn oppfordres til å søke stillingen. Det bes oppgitt i søknaden om man har slik bakgrunn. Ev. ønsker om at opplysninger om søker unntas offentligheten, vil bli vurdert ut fra bestemmelsene i offentlighetsloven § 25.

- I den grad man har kvalifiserte søkere fra underrepresenterte grupper kalles disse inn.
- Man er bevisst på å sikre likeverdig behandling i intervjusituasjonen, for eksempel ved at de som representerer virksomheten gjenspeiler mangfoldet, at intervjulokalet er tilgjengelig, at samme intervju-mal brukes overfor alle kandidater. Det blir ikke spurt om familieforhold og omsorgsforpliktelse eller religiøs tilhørighet.
- Man er beredt på å foreta moderat kvotering hvis kandidaten er kvalifisert.
  I den daglige driften er man også fokusert på etnisitet:
- Når det gjelder forståelse for utlendinger i norske anstalter så er KRUS sterkt engasjert i internasjonale samarbeidsprosjekter som i sin tur gir kunnskap tilbake til opplæringen i KRUS.
- Kurstilbud for arbeid med etnisk minoritetsungdom

- **Lærlinger**

Regjeringen har besluttet å iverksette en strategi for å øke antall lærlinger. KRUS bes rapportere om eventuelle tilsettinger av lærlinger i årsrapporten for 2017.

Pr. 2017 har KRUS tatt in 1 kandidat som vurderes for lærlingekontrakt. Samarbeid med NAV.

3.6.4 Bedre styring og samordning på IKT-området

KRUS har i dag en IKT stab på 2 personer + 1 lærling kandidat. Primæransvaret er å forvalte et it-miljø som tilfredsstiller kravene til en moderne undervisningsvirksomhet. De ivaretar drift av KRUS-relaterte applikasjoner og administrative systemer, innkjøp og drift av pc'er, servere, nettverk og kommunikasjon, i samspill med flere leverandører og KDI. Viktig oppgave er å betjene aspiranter og ansatte med 1.linje support. I tillegg yter avdelingen support til KDI-brukere ved behov. KRUS er godt fornøyd med dagens organisasjon og arbeidsfordeling med resten av kriminalomsorgen, avdelingen har en meget kort responstid og oppe-tiden er tilnærmet 100%.

3.6.5 Økonomiforvaltning og offentlige anskaffelser

3.6.6 Innføring av e-handel

Kriminalomsorgen har inngått avtale med DFØ om innføring av e-handelsløsning, oppstart var tidligere annonsert til januar 2018, men er utsatt.

Intensjonen er mer effektive og robuste rutiner for innkjøp, og gjennom dette oppnå bedre, sikrere og enklere innkjøp over tid for kriminalomsorgen.

For KRUS vil e-handels system vil være aktuelt for noen av spotkjøpene våre. Disse utgjør lite beløp, men stort antall. Det er viktig for KRUS at e-handel vil representere en effektivisering og ikke en byråkratisering.

Tabell 4 Oppfølging knyttet til delmål 4

Mål 4	God faglig og økonomisk styring	
Nr.	**Styringsparameter**	**Krav**
S 4.1	KRUS skal oppnå budsjettbalanse	
S 4.2	Avbyråkratisering og effektiviseringsreform i staten	**Innsparing på kr 1,49 mill i 2017**
	Rapporteringskrav	**Frist for inn-rapportering**
R 4.4	Status/ tiltak – andel kvinnelige ledere	Se kap. 3.7.3.3
R 4.4	Planlagte og gjennomførte tiltak for å fremme likestilling	Se kap. 3.7.3.3

3.7 Delmål 5 Internasjonalt samarbeid

- **Norway Grants**

Gjennom EØS - finansieringsmekanismene bidrar Norge til å styrke og videreutvikle kriminalomsorgen i mottakerlandene Litauen, Latvia, Polen, Romania, Tsjekkia, Bulgaria og Malta. KDI skal videreføre og sluttføre oppdraget som programpartner ut inneværende periode (2009-2014). De fleste land har fått utsettelse av implementeringen. Enkelte bilaterale aktiviteter sluttføres i desember 2017 i samarbeid med norske partnere.

KRUS har bidratt på innhold- og opplæringsområdet på de fleste av de ovennevnte landene i forrige programperiode. I 2017 har det vært sluttkonferanser i Romania (Bacau) og prosjektavslutning i Polen.

UD har som mål å sluttføre alle forhandlinger med mottakerlandene i løpet av 2017. KDI skal i samarbeid med mottakerlandene som har signert avtale, utarbeide et konseptnotat som skal omhandle ulike prioriteringsområder og innhold i det enkelte land.

Fokus for KRUS er nå rettet mot ny programperiode 2017-2021 hvor KRUS foreløpig bidrar på planleggingsstadiet. Det er avholdt møter med opplæringssenteret i Romania (Tirg Ogna).

- **Russland**

KDI vil søke UD om tilsagn om prosjektmidler til kriminalomsorgssamarbeidet med Russland for perioden 2017-2019. Et nytt arbeidsprogram er utarbeidet mellom norsk og russisk kriminalomsorg. Det legges opp til en tett dialog mellom JD og KDI om målsettinger og utfordringer i prosjektsamarbeidet.

KRUS sitt engasjement her er foreløpig uavklart, med unntak av deltakelse i organisasjonskomiteen for planlegging og styring i samarbeidet med Russland.

- **Ukraina**

KDI vil søke UD om å overta den faglige og administrative styringen av friomsorgsprogrammet i Ukraina. Programmet vil i første rekke konsentrere innsatsen mot oppbygging av et friomsorgssystem i Ukraina Programmet bemannes med et norsk team stasjonert i Ukraina.

KRUS har foreløpig ikke vært engasjert i Ukraina og fremtidig engasjement er foreløpig uavklart.

- **Nederland Norgerhaven**

KRUS var ansvarlig for opplæring av nederlandske fengselsbetjenter i mars. Forskningsavdelingen foretar en klimastudie av Norgerhaven.

- **Annet**

Forskningsavdelingen har bygget opp et betydelig internasjonalt nettverk med utenlandske aktører innenfor kriminalomsorg. Dette gir mulighet for prosjektsamarbeid og kunnskapsutveklsling.

I vedlegg 5 er det listet opp samarbeidspartnere.

4 Budsjettrammer for 2017

4.1 Overordnede budsjettrammer

Budsjettrammer for KRUS i 2017 er gjengitt i tabellene under, jf. Stortingets budsjettbehandling i desember 2016. Det vises for øvrig til Prop. 1 S (2016–2017) for Justis- og beredskapsdepartementet og til Innstilling 6 S (2016-2017) samt tildelingsbrev av 25. januar 2017 fra Justis- og beredskapsdepartementet til KDI.

Etter Stortingets budsjettbehandling i desember 2016/2017 er det skjedd justeringer av tildelingen som følge av nye oppgaver, kompensasjoner og tekniske justeringer av budsjettene. Disse er vist i tabellen under.

Kap. 432 Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS)

Tabell 7 Kap. 432. Kriminalomsorgens utdanningssenter. Budsjett 2017. Beløp i 1 000 kroner.

Oversikt over endringer i rammen i 2017	Kap.post 043201	Kap.post 343203
Statsbudsjettet opprinnelig	189372	1013
Reserve fra tidligere år	3221	
Disponeringsbrev	192593	
Tildelingsbrev 3 - ekstra kull	13600	
Tildelingsbrev 6 Parallelljustering inntekter - utgifter	1500	1500
Tilleggsbevilgning 6 - Pensjon	21900	
Lønnsoppgjør	1642	
Sum	**231235**	**2513**

ÅRSRAPPORT 2017: Virksomhet: KRUS						
Kriminalomsorgen						
Utgiftskapittel	Postnavn	Post	Budsjett, jfr disponeringsbrev	Revidert budsjett	Forbruk pr. 2017	Forbruk i % av budsj
Tabell 1 Budsjett for 2017/043201						
0432	Driftsutgifter KRUS	01	192 593	231 235	227 811	99 %
Sum utgifter			192 593	231 235	227 811	99 %
Tabell 2 Budsjett for 2017/343203						
Inntektskapittel	Postnavn	Post	Budsjett, jfr disponeringsbrev	Revidert budsjett	Forbruk pr. 2017	Forbruk i % av budsj.
3432	Andre inntekter KRUS	03	1 013	2 513	2 975	118 %
Sum inntekter			1 013	2 513	2 975	118 %
Tabell 3 Belastningsfullmakter i 2017	Postnavn		Budsjett, jfr disponeringsbrev	Revidert budsjett	Forbruk pr. 2017	Forbruk i % av budsj.
0430	Evaluering Norgerhaven	01	400 000	400 000	311 527	78 %
0430	Opplæring Norgerhaven	01	166 560	166 560	166 560	100 %
0430	Ung Ut	01	44 730	44 730	44 730	100 %
0400	Tilbakfallstudie	23	400 000	400 000	171 903	43 %
0400	Change Laboratory Model	23	150 000	150 000	22 977	15 %
Sum belastningsfullmakter			1 161 290	1 161 290	717 697	62 %

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønnsutgifter til personale ved KRUS, lønn til aspiranter og drifts- og husleieutgifter til skolebygningen. Posten omfatter også bevilgning til inventar og utstyr i skoleseksjonen og i kontorene, aspirantenes reiser, opphold og uniforms-effekter, bibliotek, samt ulike kurs til spesialstillinger innen kriminalomsorgen.

	2014	2015	2016	2017
DRIFTSUTGIFTER				
Personalkostnader	149,7	154,2	157,0	189,0
Personell	39,0	41,5	44,6	51,9
Aspiranter	110,7	112,7	112,4	137,1
Husleie	6,5	14,2	25,0	25,0
Reise	5,9	5,8	6,5	5,5
Øvrig drift (inkl flyttekost)	23,9	20,3	7,8	8,3
SUM DRIFTSUTGIFTER	186,0	194,5	196,3	227,8

Driftsutgiftene endte på 227,8 mkt mot budsjett 231,2 (inkl reserve fra tidligere år).

Personalkostnader (189 mkr) og huskostnader (25 mkr) utgjør ca 94% av utgiftene.

	2014	2015	2016	2017
SUM DRIFTSUTGIFTER	186,0	194,5	196,3	227,8
STATSBUDSJETTET	182,4	185,5	186,2	214,4
EKSTRA BEVILGET*				13,6
TREKK**				
MERINNT, BEL.FLM, KOMP o.a	6,6	5,7	7,2	0,4
RESERVE	9,3	6,0	3,1	3,7

Pga av tildeling ifm ekstra opptak vil KRUS tilsynelatende ha et godt år 2017. Imidlertid påløper kostnadene senere år og derfor er reserven god å ha for kommende år. Lavere bevilgninger gjør at reserven minsker år for år.

Avdelingsvise regnskapene pr. 2017:

De gule feltene indikerer «ihht plan»
De fleste avdelingene har forbrukt mindre enn budsjett.

Administrasjonsavdelingen har hatt ekstraordinære kostnader ifm ekstra opptak.

Lønnskostnadene for aspirantene var forsiktig budsjettert og endte derfor lavere enn budsjettert.

	Periode: Desember		
	Påløpt hittil	Budsjett hittil	Avvik
Stab	5 799	6 429	**630**
Studie	22 726	23 342	**616**
VBU	284	348	**64**
Bibl	687	800	**113**
EVU	9 769	11 581	**1 812**
Forsk	5 795	5 660	**- 135**
Adm	44 328	41 523	**- 2 805**
Asp	138 422	141 551	**3 129**
KRUS totalt	227 811	231 235	**3 424**

Utsikter:

Fremtidig økonomisk situasjon for KRUS er truende. I et normalår med 2 x 175 aspiranter er underdekningen ca. 8-10 mkr. Tildelingen for ekstra opptak i 2017 vil vare 2 år og deretter vil underdekningen spise opp reservene.

Innsparinger gjøres, men 94% av utgiftene er lønn- og huskostnader, de øvrige kostnader er lite påvirkelige.

Kap. 3432 Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS)

Tabell 8 Kap. 3432. Kriminalomsorgens utdanningssenter. Budsjetterte inntekter 2017. Beløp i 1 000 kroner.

Kapittel/Post	Betegnelse	Beløp
Kap. 3432/03	Andre inntekter	1 013

Post 03 Andre inntekter

Posten omfatter inntekter fra aspirantenes andel av skolebøker, refunderte utgifter fra deltakelse i internasjonale samarbeidsprosjekter (Norway Grants) og forskningsoppdrag. Regnskapet for 2017 viser betydelige merinntekter. Dette skyldes i hovedsak at KRUS forsøker å skaffe eksterne inntekter for å bøte på manglende bevilgninger. Midler fra Helsedirektoraret knyttet til overdose/SATS-prosjektet er den største ekstraordinære inntektposten hittil i år.

Tidligere år er kantinetrekk ført som inntekt. Fra 2017 nettes dette mot kantinekostnadene.

Hittil i år fordeles inntektene slik

Inntektsart	tkr
Prosjekt midler (EU, Norw.Grants)	1423
Helsedirektoratet (SATS/overdose)	1000
Co-lab EU-finansiert	211
Annet (trekk skolebøker o.a)	341
Totale inntekter i 1+2. tertial	2975

Endringer i ordningen for pensjonspremie – pensjonsutgifter blir synlige i statlige virksomheters budsjett og regnskap

Fra 2017 skal pensjonsutgifter tas med i budsjett og regnskap til den enkelte statlige virksomhet. KRUS v/DFØ har budsjettert og regnskapsført arbeidsgiverandel av pensjonspremien og medlemsandelen på to prosent med tilhørende effekt for arbeidsgiveravgiften.

Utsendt formel til budsjettering av lønn med pensjon 2017 er benyttet i budsjettet av KRUS. KDI vil be om en budsjettjustering av KRUS sin andel av premien i forbindelse med nysaldert budsjett.

Den foreløpige tildelingen er basert på 2016-tall er 21 900 tkr, Den faktiske effekten av prinsippendringen ser ut til å være 23 172 tkr.

Konto	Konto (T)	2017 Faktisk lønn	gammel ordn	Diff
5000	Lønn fast ansatte	34 344	33 670	673
5002	Lønn - Turnustillegg	3	3	0
5004	Lønn - Stedfortredergodtgjørelse	3	3	0
5050	Lønn - Overtid fast ansatte	41	41	1
5100	Lønn - Midlertidig ansatte (hel- og deltid)	110 630	108 461	2 169
5102	Lønn - Turnustillegg midlertidige/vikarer	7	7	0
5104	Lønn - vikarer	354	347	7
5107	Lønn til lærlinger og elever	12	12	0
5150	Lønn - Overtid midlertidig ansatte	71	70	1
	SUM LØNN	145 468	142 615	2 852
5420	**Pensjonspremie til SPK**	17 456	-	17 456
5400	**Arbeidsgiveravgift**	22 972	20 109	2 863
	TOTAL	185 896	162 724	23 172
	BUDSJETT			21 900

4.2 Forutsetninger om økonomistyring

Også i 2017 er KRUS pålagt et omfattende effektiviseringskrav. Bevilgningen er redusert med 1,49 mill. kroner ifm. avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen i staten. Endelig disponeringsbrev for 2017 ble mottatt. 20.05.2017.

Det er ønskelig at KDI kommer med satsningsområder og utkast til disponeringsbrev i god tid før budsjettårets start slik at KRUS kan ha større mulighet for å synkronisere aktiviteter og oppgaver gitt i disponeringsbrevet med midlene gitt i budsjettrammen.

Budsjettet er delt opp i tidsperioder, avdelinger og prosjekter der hvor dette synes hensiktsmessig.

KRUS og KDI holder jevnlig møter (pr. 2017 hittil 2 møter) KDI er derfor fullt ut informert om den problematiske budsjettsituasjonen i KRUS. Endringer i form av redusert aktivitetsnivå vil ha ubetydelig effekt på utgiftene på kort sikt siden 98% av utgiftene er knyttet til personal, husleie, kursvirksomhet, reiser, uniformer etc som i liten grad lar seg redusere med aktiviteten. Det er ikke kommet signaler fra KDI om reduksjon av bemanningen.

KRUS er innforstått med at aktivitetene må helt ut dekkes innenfor den tildelte budsjettrammer for 2017. Samtidig må vi påpeke at nedskalering og oppbygging («gass og brems») av kapasitet tar måneder og er ressurs-/kostnadskrevende. Å kombinere et økt opptak ifm Agder og bachelor-påbygg med kostnadskutt og omdisponeringer for å holde budsjettene innenfor året kan vise seg være lite kostnadseffektivt.

KRUS har 98% faste aktivitetsuavhengige («faste») utgifter, herav ca 83% personalkostnader og 16% huskostnader.

Med en slik kostnadsstruktur vil små kutt i de variable utgiftene medføre betydelige produktivitetsreduksjoner. KRUS anser det derfor viktig å utnytte eksisterende kapasitet mest mulig effektivt ved f.eks å øke produksjonen (flere klasser, økt kursvolum) og øke kvaliteten på leveransene (Bachelor-påbygg og høyskolekandidatstudiet) i tråd med kravene som stilles.

Det er avsatt inntil kr 467 pr. tilsatt pr. år til velferdstiltak utenom idrett, innenfor tildelt ramme, jf. punkt. 10.9.1 i Statens personalhåndbok

5 Resultatoppfølging i 2017

Den formelle rapporteringen fra KRUS til KDI foregår gjennom tertialrapporteringene, og gjennom styringsmøtene mellom KDI og og KRUS.

Resultat- og regnskapsrapportering

KRUS rapporterer skriftlig på måloppnåelse og status på regnskap sammenlignet med budsjett hvert tertial etter følgende plan.

Tabell 9 Rapporteringsfrister i 2017

Periode	Frist for rapportering til KDI
1. tertial, pr. 30. april	19. mai
2. tertial, pr. 31. august	18. september
3. tertial, pr. 31. desember	19. januar 2018

Tabell 10 Rapporteringskrav for 2017 under økonomi

Rapportering	Frist
Status regnskap/budsjett	Hvert tertial
Status SPK regnskap/budsjett	Hvert tertial
Effekten/utgifter forbundet med lønnsoppgjøret i 2017 for 2017	Andre tertial
Effekten/utgifter forbundet med lønnsoppgjøret i 2017 for 2018	Andre tertial

Styringsmøter

Tabell 11 Datoer for styringssamtaler

Tidspunkt		Avholdt
12. januar kl 1200	Styringsmøte (KDI arrangerer)	Avholdt
16. mars kl 1000-1500	Styringsmøte (KRUS arrangerer)	Avholdt
18. mai kl 1200	Styringsmøte (KDI arrangerer)	Avholdt
25. – 27. september	Seminar (KRUS arrangerer)	23.-25 oktober
2. november kl 1200	Styringsmøte (KDI arrangerer)	28.november
9. januar 2018	Styringsmøte (KDI arrangerer)	Utsatt til 23.januar 2018

Tabell 12 Datoer for etatsledermøter

19. januar	Etatsledermøte, Lillestrøm	Avholdt
14. februar	Etatsledermøte, Lillestrøm	Avholdt
7. mars	Etatsledermøte, Lillestrøm	Avholdt
19. april	Etatsledermøte (i region øst)	Avholdt
16. mai	Etatsledermøte, Lillestrøm	Avholdt 11.05
9.juni	Etatsledermøte, Lillestrøm	Avholdt
22.-23. august	Utvidet etatsledermøte (i region sør)	Avholdt
12. september	Etatsledermøte, Lillestrøm	Avholdt
11. oktober	Etatsledermøte, Lillestrøm	Ikke tilstede
7. november	Etatsledermøte, Lillestrøm	Avholdt
4. – 5. desember	Enhetsledersamlingen	Avholdt
16. januar 2018	Etatsledermøte	Avholdt

VEDLEGG 1 Sentrale utviklingsprosjekter
Rapportering om større utviklingsprosjekter i 2017

Faglig tilbud til rusmestringsenhetene (RME)

Prosjektnavn:	Faglig tilbud til rusmestringsenhetene (RME)
Prosjektnummer:	8018
Ansvarlig	Aage Aagesen
Medansvarlig:	Trond Martinsen
Rapporteringsdato:	05.05.17 (1.tertial) 31.08 (2.tertial)
DL saksnr.	201705172

Kort beskrivelse av prosjektet

Siden opprettelsen av rusmestringsenhetene, har KRUS i samarbeid med KDI og Helsedirektoratet arrangert en årlig fag – og erfaringssamling for alle enhetene og deres samarbeidspartnere.

KRUS har siden høsten 2016 arbeidet for å kartlegge rusmestringsenhetenes behov for KRUS som faglig samarbeidspartner. Hovedhensikten har vært å se på hvilken rolle KRUS skal spille for å støtte opp om programvirksomhet og innholdsarbeid, og evt. behov for utvikling av et rusprogram av lenger varighet.

KRUS sin rolle ovenfor rusmestringsenhetene er blant annet befestet gjennom *Veileder for rusmestringenhetene* (Hdir og KDI 2016, veileder IS-2472). Her nevnes det at metoder og verktøy som brukes av kriminalomsorgen er basert på anbefalinger fra KRUS og at KRUS gir *faglige vurderinger innenfor programvirksomhet og tilbyr opplæring i flere anbefalte programmer*. I veilederen nevnes det også at det er *behov for rusprogrammer av både kort- og lenger varighet.*

Hovedmålet med prosjektet er å tilby relevante kompetansetilbud til rusmestringsenhetene, slik at de blir styrket i arbeidet med å ivareta sitt mandat.

Delmål:

Bedret kunnskapsgrunnlag for å imøtekomme rusmestringsenhetenes opplæringsbehov for iverksettelse av programtiltak lokalt.

Foreslå relevante tiltak for å utvikle og ivareta kompetansen knyttet til innholdsarbeid og programvirksomhet ved rusmestringsenhetene.

Utvikle relevante kompetansetilbud til rusmestringsenhetene i samarbeid med overlappende prosjekter og tiltak.

Konkrete tiltak/aktiviteter 2017

Prosjektets første fase bestod i kartlegging og anbefalinger for videre tiltak. Etter kartleggingen, som ble gjennomført høsten 2016, ble resultatene og anbefalinger for videre tiltak presentert i et notat til ledelsen i KRUS februar 2017.

I notatet ble det foreslått flere tiltak, men for dette prosjektets mål er det to punkter som har vært sentrale i det videre utviklingsarbeidet:

Utarbeide en modell for en mer fleksibel programlederopplærings- og sertifiseringsprosess som muliggjør videre drift av rusprogram av lenger varighet.

Vurdere opprettelse av generell opplæring i grunnleggende metodikk i programvirksomhet.

Vurdere muligheten for å gjennomføre mer av den programspesifikke opplæringen og veiledningen lokalt.

Legge til rette for en mer fleksibel programgjennomføring tilpasset ulike enheters behov:

Klarere videre bruk og videreutvikling av programinnholdet med canadisk kriminalomsorg (CSC). Avventer svar fra CSC.

Se på muligheter for å utvikle ulike moduler inspirert av NSAP og/eller andre program som kan utvide Kortprogram Rus/andre program.

Opprette og vedlikeholde dialog med fagmiljø i Sverige og andre aktuelle land.

Angående punkt 1 er denne anbefalingen relatert til en rekke andre utviklingsprosesser, blant annet opprettelsen av bachelorpåbygg for fengselsbetjentutdanningen. I 1. og 2, tertial ble det i prosjektet prioritert å utarbeide emnebeskrivelse for et mulig valgfritt støtteemne for bachelorpåbygget, med ansatte fra rusmestringsenheter som en av målgruppene. Emnet har fått tittelen S*ystematisk endringsarbeid og forebygging av tilbakefall til kriminalitet*, og inngår i KRUS sin søknad om bachelorpåbygg. Emne har blant annet som mål å gi en innføring *i kunnskaper og ferdigheter som ligger til grunn for systematisk endringsarbeid med mål om forebygging av tilbakefall til kriminalitet i kriminalomsorgen*. Dersom NOKUT-søknaden blir godkjent kan KRUS i fremtiden tilby et emne som er relatert til systematisk endringsarbeid, programvirksomhet og arbeidet i rusmestringsenheter.

Implementering av Veileder for rusmestringsenhetene og etablering av nye stifinneravdelinger er en del av regjeringens Opptrappingsplan for rusfeltet (2016-2020). I 2. og 3.tertial 2017 har KRUS deltatt i forarbeidet og opprettelsen av en tverretatlig ressursgruppe i regi av KDI og Helsedirektoratet. KRUS er en viktig aktør for å sikre kompetanseutvikling på rusfeltet i kriminalomsorgen, og vil ha en sentral rolle i ressursgruppen. Ressursgruppen kan også fungere som en referansegruppe for utvikling av KRUS sitt faglige tilbud til rusmestringsenhetene ved behov.

KRUS sitt bidrag er en del av arbeidet med å vurdere løsninger for bruk og opplæring av rusprogram av lenger varighet basert på dagens praksis av NSAP og andre aktuelle programmer. KRUS venter fremdeles på et endelig svar fra canadisk kriminalomsorg (CSC) vedr. bruk og videreutvikling av innholdet i NSAP i et evt. nytt programtilbud. CSC har lovet å gi et svar i desember 2017 eller januar 2018.

I påvente av dette, har KRUS søkt forskningsmidler fra justisdepartementets post 400-midller for å styrke kunnskapen om innsatte ved norske rusmestringsenheter og deres behov og motivasjon for å søke seg til en rusmestringsenhet. Behov for mer kunnskap på dette området blir påpekt som et behov i den tidligere nevnte kartleggingen. Søknaden er p.t. til vurdering hos justisdepartementet. I søknaden er det skissert en kartlegging av innsattes behov i 2018, og en evaluering av en evt. pilotgjennomføring av nytt program i 2019.

KRUS har planlagt videre fremdrift for utviklingen av innholdet i rusprogram av lenger varighet. Selv om dette fortsatt avhenger av en klarering fra CSE er det innledet samarbeid med Tom Arne Nilsen i region sør. Planen er å skissere et tenkt innhold og etablere en ressursgruppe som kan bidra inn i utviklingen av innholdet. Etablering av en slik ressursgruppe er planlagt til 1.tertial 2018.

Beskriv prosjektets viktigste resultater

Ferdigstilt kartlegging og notat om RMEenes behov knyttet til programvirksomhet av lenger varighet med forslag til videre tiltak.

Utarbeidet emnebeskrivelse for støtteemne på 15 studiepoeng i «Systematisk endringsarbeid og forebygging av tilbakefall til kriminalitet» som inngår i KRUS sin søknad om bachelorpåbygg til NOKUT.

Bidratt til etablering av tverrfaglig ressursgruppe for implementering av Veileder for rusmestringsenhetene.

Gjennomført 2-dagers fag- og erfaringssamling med parallellsesjon om NSAP og videre utviklingsarbeid. Totalt i overkant av 90 deltagere på samlingen og ca. 20 på parallellsesjon om NSAP og videre utviklingsarbeid.

Søkt om forskningsmidler fra justisdepartementets post 400-midller for å styrke kunnskapsgrunnlaget for utviklingen av rusprogram av lenger varighet og evaluering av pilotgjennomføringer.

Beskriv evt. avvik i forhold til opprinnelig prosjektplan og hvorfor disse oppsto

Prosjektet starter som et kartleggingsprosjekt, og er nå utvidet med videre utviklingsoppgaver å bakgrunn av anbefalinger i kartleggingen.

Videre arbeid i prosjektet er avhengig av flere uavklarte faktorer. Det uteblivende svaret fra CSC, på tross av gjentatte purringer, har forsinket prosessen. I 3.tertial 2017 har prosjektleder hatt 50% redusert stilling ved EVU og dette vil vedvare ut april 2018. I denne perioden blir etablering av en ressursgruppe og oppstart av arbeid med utforming av rusprogram av lenger varighet prioritert.

Fokus - oppmerksomhet og mestring

Prosjektnavn:	Fokus - oppmerksomhet og mestring
Prosjektnummer:	7030
Ansvarlig	Elisabeth Letén
Medansvarlig:	Eksterne
Rapporteringsdato:	26.04.17 (1.tertial), 31.08.17(2.tertial)
Saksnr. DL	

Kort beskrivelse av prosjektet

Kriminalomsorgen er forankret i et humanistisk menneskesyn som passer godt med grunnlaget i Fokus, som har som mål å styrke den enkeltes autonomi, mestring og opplevelse av ansvar og mening – som er sentrale for vår helse og livskvalitet. Målgruppen er domfelte som sliter med utfordringer i forhold til følelses-regulering, stressmestring, impulsivitet og lav mestringsfølelse.

Målet for utviklingsoppgaven er å:

1. Utvikle opplæringskonsept for programledere i kursopplegget

2. Starte opplæring for programledere i Fokus - oppmerksomhet og mestring i 2017

3. Veilede programledere i gjennomføring av første kurs på sin arbeidsplass 2018

Programmet er utviklet på bakgrunn ulike kurstilbud inspirert av mindfulness -tilnærming som har vært gjennomført i kriminalomsorgen siden 2009. Det er også basert på godt utprøvde kursopplegg, så som MBSR-programmet (Mindfulness-Based Stress Reduction) utviklet av Jon Kabat Zinn ved Universitetet i Massachusetts, og MBRP–programmet (Mindfulness-Based Relapse Prevention for addictive behavior) utviklet av G. Alan Marlatt, SarahBowen og Neha Chawla.

Det er etablert nettverksgruppe for erfaringsdeling og utvikling av Fokus i kriminalomsorgen. Gruppen består av Heidi Rudolfsen-Troms og Finnmark Friomsorgskontor, avdeling Tromsø, Nina Spurkeland- Hordaland Friomsorgskontor avd. Bergen og Kristin Paulsen-Oslo Friomsorgskontor og Elisabeth Letén, KRUS/EVU. Disse har alle godkjent instruktørutdanning i mindfulness og er alle programledere for Fokus kurset og vil kunne bistå som lærere ved opplæringen på KRUS. I tillegg er Michael den Vibe, Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten tilknyttet prosjektet som samtalepartner og veileder.

Konkrete tiltak/aktiviteter i 2017

Forprosjektfase 2013-2016

Det ble i 2015 utviklet en egen veileder til Fokus kurset. Av aktiviteter ble det gjennomført kurs ved: Bredtveit fengsel. Et samarbeid mellom Oslo friomsorg og EVU som bestod av syv samlinger og en

oppfølgnings samling.

Kurs for kvinner ved Friomsorgen i Hordaland, et samarbeid med Alf AS (senter for arbeidslivsforberedelse) som bestod av åtte samlinger og en oppfølgningssamling

Kurs for kvinner ved Akershus Friomsorg, avd Lillestrøm, syv samlinger.

Det foretatt evaluering av deltakernes opplevelse og opplevd nytte av kursene. I tillegg fylte deltakerne ut et spørreskjema før og etter kursene om egen psykisk helse (GHQ12).

Prosjektplan 2016-2018
Videreutvikle /tilpasse veileder for Fokus-oppmerksomhet og mestring
Den eksisterende veilederen som ble utviklet for piloten i 2015 revideres og tilpasses kriminalomsorgen ytterligere. Veilederen utvikles i samarbeid med nettverksgruppen og Michael de Vibe. Når: Høst 2016/vår 2017

Opplæring av programledere
Gjennomføre opplæring av programledere. Opplæringen planlegges å gå over et år med totalt 4 samlinger (2 a à 2 dager og 2 a 3 dager dvs. totalt 10 dager). Som ledd i utdanningen gjennomfører to og to deltakere et Fokus kurs på sin arbeidsplass, gjennomføringen vil bli fulgt opp med systematisk veiledning. Når: Høsten 2017 og vår 2018

Pedagogikk/eksamen/litteratur
Opplæringskonseptet hviler på en helsefremmende pedagogikk som utvikles i samarbeid med nettverksgruppen og Michael de Vibe. Når: Høst 2016 og vår/høst 2017

Studieplan
Det skal skrives en studieplan med emner, læringsmål og litteratur og hvilken eksamensform man legger opp til. På sikt kan dette bli studiepoeng basert kurs på KRUS som kan tilbys som en del av en bachelor grad.

Evaluering
Det vil bli foretatt underveis evaluering av læringsutbytte av de kommende programledere for å kunne tilpasse og forbedre programlederopplæringen Når: Høst 2017/vår 2018

Vurdering av status (etter/foran/på plan)

Prosjektplanen følges, ingen avvik foreløpig.

Konkrete aktiviteter/aktiviteter

Arbeidsgruppen har fulgt prosjektplanen i perioden. Det er ferdigstilt Veileder for opplæringen og arbeidshefte til deltakerne. Det er også blitt utarbeidet et pedagogisk opplegg for programlederopplæringen som starter i september. I forbindelse med dette arbeid har det vært jevnlige telefonmøter og to individuelle arbeidsmøter med prosjektleder.

Opplæring på KRUS ble startet opp som planlagt. 2 samlinger gjennomført høst 2017. Det gjenstår to samlinger som gjennomføres vår 2018. Deretter skal alle gjennomføre kurs ved sin enhet, det vil bli gitt veiledning underveis av kurslederne.

Kursbevis utdeles til fagsamling september 2018 og forutsetter at man har gjennomført alle elementene i opplæringen (4 KRUS-samlinger/hjemmeøvelser/trening i instruksjon/gjennomført Fokus-kurs ved egen enhet)

Følgende enheter har deltakere på kurset: Indre Østfold fengsel, Hustad fengsel, Ullersmo fengsel, Hordaland friomsorg, Oslo friomsorgskontor, Ravneberget fengsel /Rusmestringen, Halden fengsel /Rusmestringen, Bredtveit fengsel og forvaringsanstalt og Vik fengsel.

Forebygging av overdosedødsfall etter løslatelse

Prosjektnavn:	Forebygging av overdosedødsfall etter løslatelse fra fengsel
Prosjektnummer:	8096 (se også prosjekt 8092 SATS)
Ansvarlig	Gro Solbakken
Medansvarlig:	Siv Gaarder
Rapporteringsdato:	14.12.2017
DL- nummer	

Kort beskrivelse av prosjektet

Personer med rusavhengighet har en forhøyet risiko for å dø av overdose de fire til seks første ukene etter løslatelse fra fengsel. Arbeidet med å forebygge overdosedødsfall etter løslatelse er forankret i Nasjonal overdosestrategi (2014-2017) «Ja visst kan du bli rusfri, men først må du overleve». Prosjektet ble overført til kriminalomsorgen i november 2016, og da til etter- og videreutdanningsavdelingen på Kriminalomsorgens høgskole og utdanningssenter (KRUS). KRUS samarbeider nært med både Kriminalomsorgsdirektoratet og helsedirektoratet, og rapporterer jevnlig til helsedirektoratet.

KRUS skal jobbe målrettet for å etablere og initiere fire tiltak i fengselsenheter. Disse er:

- Innkomstsamtale med helse- og omsorgstjenesten i fengsel
- Informasjon om overdosefare og livredning
- Løslatelsessamtale, enten i gruppe eller individuelt
- «Time i hånden». Konkrete avtaler med helsetjenesten, NAV, kommune og/ eller andre instanser ved løslatelse.

Tiltakene ble pilotert i Bergen, Trondheim og Hedmark fengsel avd. Bruvoll i 2016 med generelt gode tilbakemeldinger. I tiltakene er spesielt kriminalomsorgsansatte og helsepersonell i fengslene er involvert. Forbedringskunnskap, brukermedvirkning og kunnskapsbasert praksis er grunnleggende for det forebyggende arbeidet. I 2017 deltok seks fengsler: Indre Østfold, Arendal, Sem, Stavanger, Nordre Vestfold og Halden.

Konkrete tiltak/ aktiviteter i 2017

Oppfølging fra KRUS

I oppfølgingsarbeidet av enhetene var en av hensiktene å bli kjent med hver enkelt enhet, vite hvordan de hadde løst tiltakspakken i praksis og å kunne gi nødvendig veiledning. Å besøke enhetene ville være i tråd med den oppfølgingen vi ønsket å ha, og som også var vellykket. Prosjektleder og medansvarlig besøkte alle seks enhetene i oktober. Besøkene ga et tydeligere bilde på hvor i implementeringsprosessen hvert enkelt fengsel var, og et av fengslene ønsket imidlertid å trekke seg fra hele prosjektet av ulike interne årsaker. Dette gikk de senere bort fra etter å ha diskutert hvordan de skulle løse oppgavene annerledes videre fremover.

Rapporteringer til KRUS fra enhetene har blitt fulgt opp. Enhetene har overlappet muntlig erfaringer, noen har levert erfaringsrapport og alle har levert måltall for antall deltakere i perioden. Per oktober 2017 var det 159 innsatte som deltok og hadde deltatt i prosjektet.

30. november gjennomførte vi det tredje og siste læringsnettverket på KRUS. Deltakere var enhetene, KDI, Hdir, brukerorganisasjoner, pilotfengslene, Røde Kors, Actis og naloksonkoordinator i Oslo kommune. Enhetene presenterte sitt arbeid og hvordan de skulle jobbe videre med implementering. Det var store variasjoner i hvordan de hadde operasjonalisert tiltakspakken. Alle enhetene har takket ja og nalokson er innført i fem av seks prosjektfengsler. Opplæring har blitt gitt ved alle aktuelle enheter.

Samtlige fengsler var innstilt på å ha fokus på forebygging av overdoser og at dette prosjektet hadde gitt dem nyttige erfaringer og kunnskap om fagområdet.

I det videre arbeidet frem mot 2018 har det vært viktig å begynne planleggingen av det første læringsnettverket i 2018. Det gjennomføres allerede 17. og 18. januar 2018, og det er gjort avtaler med flere av foredragsholderne. I tillegg er det gjort en større jobb med å rekruttere fengsler. Undertegnede har hatt møter med flere av fengslene, telefonsamtaler, videokonferanse og e-postutvekslinger. Det har også vært god kontakt med regionskontorene i rekrutteringsfasen. Per 14.12.17 er det seks fengsler som er svært interesserte, og frist for kontraktsignering er 20.desember 2017.

Samarbeidsmøter mellom KRUS og andre aktører

Prosjektleder har hatt et møte med kontaktperson Blindheim på Hdir. Innholdet i møtet var blant annet muligheter for filmprosjekt, videre finansiering av prosjektet og planlegging av presentasjoner som skulle holdes på den nasjonale LAVterskelkonferansen 2017. Oppdragsdokumentet for 2018 ble signert og kr. 50 000 ekstra er øremerket til et filmprosjekt.

KRUS har vært i kontakt med både Cynergi Film AS og Snøball film AS for å utarbeide en presentasjonsfilm av tiltakspakken. Snøball film fikk tilbudet, og KRUS finansierer halvparten av kostnadene med filmproduksjonen. I arbeidet med filmen har det vært arbeid knyttet til å finne lokaler, utarbeide og redigere manus og selektere ut skuespiller. Filmen lanseres i begynnelsen av januar.

På bakgrunn av de besøkene KRUS gjennomførte hos prosjektenhetene, utarbeidet prosjektleder et notat og innkalte til et samarbeidsmøte med KDI. Grunnlaget for møtet var blant annet bekymring for det tilbakeføringsarbeidet som ble utført ute i enhetene i prosjektet, og hva direktoratet tenker om videre fremdrift. Kriminalomsorgen sliter med dårlig økonomi, og inntrykket vi fikk på besøkene var at det var primært sikkerhetsarbeidet og helt nødvendige gjøremål som ble prioritert i arbeidet, og at det manglet ressurser ogstrukturer for å få gjennomført de fire tiltakene. Det er viktig å presisere at dette ikke var representativt for alle prosjektenhetene, og at inntrykket var at det var interesse og vilje i enhetene for å gjennomføre tiltakene. KDI ville følge opp med å utforme disponeringsbrevet slik at det kunne tydeliggjøres at prosjektet skulle følges opp av aktuelle enheter.

Forskningsprosjekt

Et samarbeid med SERAF, forskningsavdelingen på KRUS og KDI er opprettet for å se på mulighetene til et forskningsprosjekt knyttet til prosjektet, og da spesielt med tanke på innsatte som har deltatt i prosjektet og overlevelse etter løslatelse.

I november utlyste Justis- og beredskapsdepartementet økonomiske midler med muligheter for å frigjøre ressurser til å jobbe med forskningsprosjekter. Prosjektleder og Anne Bukten, SERAF, utarbeidet et felles søknad om et forskningsprosjekt. Forskningsspørsmålene var:

1. Undersøke hvilke faktorer som fremmer og er til hinder for å få en samordnet innsats mellom kriminalomsorgen og forvaltningssamarbeidspartnere i utførelsen av de fire overdoseforebyggende tiltakene i prosjektet

2. Undersøke risiko for overdose etter løslatelse fra norske fengsel knyttet opp mot deltakelse i kriminalomsorgens overdoseprosjekt

Det var mange søkere om forskningsmidlene, og dessverre ble ikke vår søknad sendt fra kriminalomsorgsdirektoratet og videre til justis- og beredskapsdepartementet. Ved interesse kan søknad sendes til Helsedirektoratet.

Profilering

Kriminalomsorgens egne nettsider: http://www.krus.no/

Presentasjon av prosjektet på nasjonale konferanser:

LAVterskelkonferansne 2017

Erfaringskonferanse for Rusmestringsenhetene, KRUS

Forskningskonferansen, KRUS

Innlegg på Kompetansesenter for sikkerhet- fengsels- og rettspsykiatri (SIFER)

Innlegg på Kurs i ruskunnskap, KRUS

Forelesning for aspirantene på fengselsbetjentutdanningen

Vurdering av status

Prosjektet er gjennomført etter planlagt aktivitet i 2017

Kvalitetssystem for programvirksomheten

Prosjektnavn:	Kvalitetssystemet for programvirksomheten
Prosjektnummer:	8077
Ansvarlig	Hege Bøhm Ottar
Medansvarlig:	
Rapporteringsdato:	1/5-2017 (1.tertial), 31.08.17(2.tertial)
DL saknr.	201513261

Kort beskrivelse av prosjektet

KRUS har i samsvar med rundskriv 3/2015 – «retningslinjer for programvirksomheten i kriminalomsorgen» utviklet kvalitetssystem for programvirksomheten. Det nye systemet, som erstatter akkrediteringsordningen fra 2006, ble implementert i etaten i slutten av 2016.

Sammen med rundskrivet definerer systemet rammer for programvirksomhet i norsk kriminalomsorg og skal sikre en felles nasjonal standard og bidrar til lik praksis ved gjennomføring av programvirksomheten. Hensikten er å sikre at intensjonene i rundskrivet blir oppfylt på en tilfredsstillende og hensiktsmessig måte, vise hvordan lovkrav følges og bidra til en forsvarlig gjennomføring av programvirksomheten i tråd med kriminalomsorgens verdier.

Kvalitetssystemet er laget for alle tilsatte i kriminalomsorgen som arbeider med programvirksomhet, samt for tilsatte i andre organisasjoner og etater som samarbeider med kriminalomsorgen i aktiviteter som faller inn under programvirksomheten.

Konkrete tiltak/aktiviteter i 2017

I utviklingsperioden (2015-16) har ca. 130 personer gjennom workshops og møter vært involvert. I tillegg har prosjektet vært i dialog med konsulenter fra Det Norske Veritas og Germanischer Lloyd (DNV GL) i forbindelse med et oppdrag utført på KRUS våren 2015.

Implementering, justering og videre utvikling av kvalitetssystemet ble utført av KRUS i samarbeid med KDI og enhetene i 2016.

I den første perioden har vi derfor hatt fokus på å innhente søknadene fra enhetene og det er brukt tid på rådgivning og veiledning, systematisering av materiale, innhenting av mer utfyllende informasjon, samt lage en oversikt som er videresendt til KDI. I oppstartsperioden har det vært viktig å opprette en god dialog med både metode og innholdsrådgiverne i hver enkelt region samt en direkte dialog med de ulike enhetene.

Den 1.mai ble listen over anbefalte programmer sendt til KDI. Det ble totalt sendt inn 135 søknader som er systematisert og gjennomarbeidet. Dette resulterte i tre ulike oversikter;

anbefalte søknader.

søknader som ivaretas av Helsepersonelloven

oversikt over søknader som enten ikke er anbefalt eller som avventer ytterligere dokumentasjon før anbefaling kan gis.

I desember ble det sendt ut et notat til regionene hvor det ble poengtert noen endringer vedrørende søknadsprosessen. De viktigste elementene var:

Basert på erfaringer fra de innsendte søknadene i 2017 er det besluttet at man ved rapportering innen 15. januar 2018 kun skal sende inn søknader hvor;

Enheten ikke tidligere har sendt inn søknad for det aktuelle programmet.

Programmets innhold er endret slik at indikatorer og kjennetegn skiller seg fra tidligere innsendt søknad.

Søknader som fikk en tilbakemelding om mangelfull utfylt søknad eller anbefaling om mer utarbeidet skriftlig innhold bes sende dette til KRUS innen fristen 15. januar.

Fremtidige utviklingsoppgaver

Revidere «Gjennomførende del» jf. erfaringer og tilbakemeldinger. Dokument om Kvalitetssystemet versjon 1.0– revidert versjon i løpet av høsten

Forbedre eksisterende søknadsmal og veileder for enklere å søke, dokumentere og dele informasjon om programvirksomhet

Opprette et område for programvirksomheten hvor programressurser kan deles med ansatte i kriminalomsorgen i KIKS

Utvikle digitalt søknadsskjema

Opprette en regional «referanse/ressursgruppe» som skal bidra med faglig vurdering av søknadene og se på forbedringspotensialet i kvalitetssystemet.

Starte arbeidet med å utvikle en Programbank - Nettportal for dokumentasjon, promotering og inspirasjon

Vurdering av status (etter/foran/på plan)

Anbefalt liste er oversendt KD den 01.05.17.

Det gjenstår en del utviklingsarbeid som vil bli påbegynt i 2018.

Radikaliseringsprosjektet

Prosjektnavn:	Radikaliseringsprosjektet
Prosjektnummer:	8082
Ansvarlig	Hege Bøhm Ottar
Medansvarlig:	David Hansen og Franck Orban
Rapporteringsdato:	3/5-2017 (1.tertial), 31.08.17(2.tertial)
DL saknr	201523025

Kort beskrivelse av prosjektet

KRUS har siden 2015 fått tildelt øremerkede midler for å styrke kunnskapen og opplæringen om radikalisering, voldelig ekstremisme, og hva kriminalomsorgen kan gjøre for å forebygge. Arbeidet er organisert som prosjekt på tvers av avdelingene og i tett samarbeid med KDI. I tillegg til prosjektleder, er det knyttet to førsteamanuenser med fagkompetanse innenfor radikalisering i hver sin 20 % stilling til prosjektet.

Gjennom kurstilbud, opplæring for aspiranter, fagsamlinger, utdanning av ressurspersoner, håndboken og kunnskapsportalen bidrar KRUS til å øke kunnskapen blant våre tilsatte og aspiranter slik at de har mer kunnskap innenfor radikalisering og voldelig ekstremisme og kan håndtere utfordringer tilknyttet dette i arbeidshverdagen.

Konkrete tiltak/aktiviteter (planlagt og gjennomført/gjenstående)

Opplæring og faglig bistand

I løpet av 2017 er de planlagte kursene for ansatte tilknyttet fagområdet radikalisering og voldelig ekstremisme gjennomført. I 2017 bestod tilbudet av to kurs av to dager som ga en grunnleggende forståelse av temaet, samt tre samlinger for utvalgte ressurspersoner, radikaliseringskoordinatorene. Dessverre ble fag

og erfaringssamlingen avlyst ettersom det var for få påmeldte. KRUS har i 2017 også gjennomført opplæringer som kan ses i nær sammenheng med radikaliseringsprosjektet, to kurs i flerkulturell forståelse og ett kurs i dialogverksted.

Ønskene om faglig bistand og lokal opplæring fra enhetene er imøtekommet. Noen av forespørslene omhandler et foredrag, mens andre har gjennomgått en grunnpakke på syv timers opplæring. KRUS har også bidratt med innlegg på ulike konferanser, foredrag ved ulike fengsler og for aspirantene på grunnutdanningen og heldags foredrag som er gjennomført både regionalt og ved ulike enheter. KRUS har også deltatt i internasjonale fora, både som ressurspersoner og med innlegg.

Innhente kunnskap om opplæringene

I henhold til disponeringsbrevet har KRUS innhentet kunnskap om de opplæringene om gjennomføres regionalt. Det er den regionale radikaliseringskoordinatoren som har ansvaret for innrapportering. I denne kunnskapsoversikten ligger en oversikt over hvilke enheter som har gjennomført opplæring, hvor mange deltakere som har deltatt, samt de presentasjonene som er benyttet. Denne kunnskapsoversikten lagres i Doculive under radikaliseringsprosjektet, samt oversendes KDI. Det er også opprettet et arbeidsrom hvor radikaliseringskoordinatorene kan dele dokumenter og diskutere faglige spørsmål. Dette arbeidsrommet ligger under krus.no sitt domene.

Evaluering av mentorordningen og utvikling av bachelorpåbygget

KRUS skal evaluere gjennomføringen av mentorordning. En evalueringsrapport skal leveres ultimo 2018. Arbeidet med å utvikle et valgfritt støtteemne «Radikalisering og voldelig ekstremisme i Kriminalomsorgen» for bachelorpåbygget, har inngått som en del av arbeidet i prosjektet. Emnet har blant annet som mål å gi en innføring i kunnskaper og ferdigheter på forebygging av og arbeid med radikalisering i Kriminalomsorgen. I løpet av 2018 vil konseptet testes ut i Kongsvinger fengsel.

Kunnskapsportalen utveier.no

KRUS har i samarbeid med RVTS øst videreutviklet en kunnskapsportal knyttet til radikalisering og voldelig ekstremisme, www.utveier.no. Kunnskapsportalen er nå videreutviklet og har en egen nettside for kriminalomsorgen. Kunnskapsportalen gir ansatte i kriminalomsorgen god fenomenkunnskap innenfor temaet, i tillegg til at den tar for seg spesifikke utfordringer ansatte i kriminalomsorgen møter i arbeidet for med radikalisering og voldelig ekstremisme. Kunnskapsportalen er lansert: www.utveier.no/krus

Utvikling av håndbok om radikalisering og voldelig ekstremisme

I samarbeid med Ringerike fengsel ble det i 2016 publisert en håndbok som gir kunnskap om fagfeltet og knytter temaet opp mot kriminalomsorgen, samt gi en rutinebeskrivelse av hvordan radikalisering og voldelig ekstremisme kan håndteres. Både Franck Orban, David Hansen og Hege Bøhm Ottar var involvert i utarbeidelsen av denne håndboken.

R2PRIS prosjektet

Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI) representerer norsk kriminalomsorg i R2PRIS, et europeisk samarbeidsprosjekt som hovedsakelig arbeider med å utvikle instrumenter for å kartlegge og forebygge radikalisering blant innsatte.

Som en del av dette prosjektet, har KRUS deltatt på en opplæring i Lisboa. I den forbindelse er KRUS forespurt om å gjennomføre en pilot for et av disse instrumentene; «Helicopter view». Formålet med øvelsen er å teste ut et verktøy som er ment å sette enhetsleder i stand til å vurdere egen virksomhets ev. sårbarhet i forhold til risiko for radikalisering. Gjennomføringen av piloten vil skje ved tre utvalgte enheter med høyt sikkerhetsnivå: Trondheim fengsel, Ringerike fengsel og Telemark fengsel avd. Skien i januar 2018.

Vurdering av status (etter/foran/på plan)

Radikaliseringsprosjektet leverer etter angitte målsetninger gitt ved øremerkede midler i statsbudsjettet.

Planlagt opplæringsvirksomhet er gjennomført som planlagt.

SATS – Sammenheng Av Tiltak under Straffegjennomføring

Prosjektnavn:	SATS- Sammenhengen Av Tiltak under Straffegjennomføring
Prosjektnummer:	8092
Ansvarlig	Gro Solbakken
Medansvarlig:	Siv Gaarder
Rapporteringsdato:	14.12.2017
DL- nummer	201709315

Kort beskrivelse av prosjektet

Kriminalomsorgen har ansvar for gjennomføring av varetektsfengsling og straffereaksjoner i Norge. I gjennomføring av straff skal det tas hensyn til formålet med straffen; hva som er betryggende for samfunnet, samtidig som den sikrer den innsattes tilfredsstillende forhold. Gjennomføringen skal derfor være sikkerhetsmessig forsvarlig og innholdet skal bygge på de tiltakene kriminalomsorgen har og som de kan tilrettelegge for i samarbeid med andre offentlige, private og frivillige aktører.

SATS prosjektets mål er å utarbeide kompetansehevende tiltak for ansatte i kriminalomsorgen og forbedre praksis i fagområdet tilbakeføring og forvaltningssamarbeid. Målet er at ansatte i kriminalomsorgen skal få økt kunnskap og forståelse om rettighetsfestede tjenester, og forbedre praksis i arbeidet med tilbakeføringen av domfelte og varetektsinnsatte.

Konkrete tiltak/aktiviteter (planlagt, gjennomført og gjenstående)

Utvikle og videreføre kompetansehevende kurs og nasjonal konferanse

Første gjennomføring av kurs i tilbakeføring og forvaltningssamarbeid var i august 2017. Innholdet i kurset var i tråd med de behovene som var etterspurt i questback til tilbakeføringskoordinatorene (2016). Bidragsytere til kurset var helsedirektoratet, NAV, Kirkens bymisjon, konfliktrådet og KDI. Det arbeides med å videreutvikle tilsvarende kurs i 2018 hvor innholdet skal være sentrert om økt systemkunnskap om helsetjenester, individuell plan, nettverksarbeid, NAV og restorative justice. Empowerment perspektivet bør inn i dette arbeidet. I tillegg skal det legges vekt på forvaltningssamarbeid i praksis og en konkretisering av ansvarsområder.

KRUS jobber med å få et bachelorpåbyggingsår i fengselsbetjentutdanningen, og parallelt med utviklingen av kurset har forslag til studieplan blitt sendt til NOKUT. Et av delemnene gjenspeiler flere av temaene som var innholdet i kurset.

Planlegging av nasjonal konferanse i tilbakeføring og brukermedvirkning er igangsatt.

Nettressurser – en E- veiviser

KRUS eier rettighetene på nettsiden www.boligpanett.no Domenet har blitt oppdatert til www.tilbakeføring.no. Det har vært avholdt et prosjektgruppemøte, og prosjektskisse skal bli utarbeidet.Prosjektleder har undersøkt om det er mulig og realistisk å få finansiert deler av utviklingsarbeidet på DIFI, men dette var ikke innenfor de rammene som er satt til prosjektet.

Husbankens www.veiviseren.no er en nasjonal digital satsning for å få bedre samhandling i velferdstjenestene. Prosjektleder deltar jevnlig i møter på Helsedirektoratet sammen med representanter fra Husbanken, Barne-ungdoms- og familiedirektoratet, Helsedirektoratet og Arbeids- og velferdsdirektoratet i videreutviklingen av www.veiviseren.no og temaet IP.

I tillegg skal det produseres en innsalgsfilm om www.veiviseren.no til kriminalomsorgen. Prosjektleder deltar på møter med Husbanken og KDIi dette utviklingsarbeidet.

Videreutvikle http://boligpanett.no/ som ivaretar kunnskap om rettighetsfestede tjenester tilpasset betjenter i kriminalomsorgen. Temaer kan være bolig, helse, utdanning, sosiale tjenester, individuell plan og nettverk. Tilpasse nettsiden slik at den imøtekommer kriminalomsorgsansatte behov for øke kunnskap om tilbakeføringsarbeid, og være et nødvendig supplement til Husbankens nettside www.veiviseren.no

Innholdet i nettsiden har blitt vurdert, og det har kommet inn innspill på endringer på struktur og tema. Det har blitt avholdt et internt møte på KRUS hvor hensikten var å se på videreutviklingen av nettsiden og aktuelle samarbeidspartnere internt i etaten og eksternt. Prosjektleder er i ferd med å utarbeide en prosjekt- og fremdriftsskisse.

Prosjektleder deltar også i jevnlige møter som representant fra Kriminalomsorgen sammen med flere andre direktorater og Husbanken i arbeidet med å videreutvikle bruk av Individuell plan og å utvikle en innsalgsfilm om veiviseren i kriminalomsorgen. Dette er et tiltak i den nasjonale strategien Bolig for velferd (2014- 2020).

Forebygging av overdosedødsfall etter løslatelse[5]

Arbeidet med å forebygge overdosedødsfall etter løslatelse er forankret i Nasjonal overdosestrategi (2014-2017) og ble overført til KRUS i november 2016. I 2017 deltok seks fengsler: Indre Østfold, Arendal, Sem, Stavanger, Nordre Vestfold og Halden. Arbeidet har vært konsentrert om å etablere og initiere innkomstsamtale med helse- og omsorgstjenesten i fengsel, informasjon om overdosefare og livredning, løslatelsessamtale og en konkrete avtaler med helsetjenesten, NAV, kommune og/ eller andre instanser ved løslatelse. KRUS har fått bevilling fra Helsedirektoratet til å fortsette arbeidet neste år. Det samarbeides nært med både KDI og helsedirektoratet, og det rapporteres jevnlig til helsedirektoratet.

Unge voksne i fengsel

Prosjektnavn:	Unge voksne i fengsel
Prosjektnummer:	8028
Ansvarlig	Trond Martinsen
Medansvarlig:	Siv Gaarder
Rapporteringsdato:	15.12.17
DL saknr	

Kort beskrivelse av prosjektet

Kriminalomsorgen har tradisjonelt hatt få aldersspesifikke tiltak knyttet til de unge voksne mellom 18 og 25 år. Tall viser at mer enn 26 % fangepopulasjonen mellom 18 og 25 år faller tilbake til ny kriminalitet i løpet av en tre års periode. I det perspektivet er det viktig å utvikle kunnskap om hva som er årsakene til tilbakefall, både strukturelt, organisatorisk og på individnivå. Både ut fra et samfunnsøkonomisk og et menneskelig perspektiv vil det være viktig å skape ny kunnskap og nye verktøy for å kunne jobbe systematisk for å redusere tilbakefall.

Prosjektet tar sikte på å utvikle verktøy for å overføre kunnskap til kriminalomsorgen og samarbeidspartnere om målgruppen unge voksne i fengsel. Målsetning er å gjøre fengselsopphold til et vendepunkt for unge voksne, ved å møte denne gruppens aldersspesifikke behov under straffegjennomføring/fengselsopphold og ved godt samarbeid med forvaltningssamarbeidspartnere.

[5] Tiltaket er definert som eget prosjekt (8096) og aktiviteten er beskrevet i eget dokument

Konkrete tiltak/aktiviteter (planlagt, gjennomført og gjenstående)

Opplæring og faglig bistand

I løpet av 2017 er det gjennomført ett todagers kurs om unge voksne i fengsel med deltakere fra fengsel og friomsorg samt samarbeidspartnere.

KRUS, i samarbeid med KDI, gjennomførte konferansen tverrsektorielt samarbeid om unge voksne i fengsel – den 28. september med ca. 150 deltakere fra kriminalomsorgen og samarbeidspartnere i offentlig og frivillig sektor. Konferansen var avslutning for prosjektet Ung Ut- et samarbeidsprosjekt mellom ni velferdsdirektorater.

KRUS bistod Indre Østfold fengsel med lokal opplæring over to dager om målgruppen unge voksne i fengsel.

Det er etablert samarbeid med RVTS Øst for økt kompetanse om aldersspesifikke og utviklingspsykologiske behov for målgruppen.

Det er gjennomført undervisning for aspirantene i delemne miljø- og tilbakeføringsarbeid.

Utvikle kunnskap om målgruppen unge voksne i fengsel.

I forbindelse med prosjekt Ung ut er det til overs noen midler som KRUS og KDI er enig om skal brukes til utvikling av kunnskap om målgruppen unge voksne i fengsel.

Verktøy og kunnskap må utvikles på tre nivåer. Det strukturelle nivå med kunnskaper om hvilke samfunnsmessige strukturer som er bestemmende for hvert enkelt menneskes liv, det organisatoriske nivå som handler om samhandling mellom de forskjellige aktører og også hvordan man organiserer tiltak og til slutt det individuelle nivå som vil handle om hvordan vi forholder oss til den enkelte innsatte og hvilke ting på mikronivå som er bestemmende for den enkelte.

Vurdering av status (etter/foran/på plan)

Kurs og lokal opplæring er gjennomført som planlagt i 2017. Kurset videreføres i sin nåværende form i 2018.

-Utvikling av kompetanseverktøy er igangsatt, utviklingsarbeid videreføres i 2018. Arbeidet med å utarbeide en veileder/håndbok for ansatte om unge voksne i fengsel ble igangsatt i 2017. Arbeidet sluttføres i samarbeid med RVTS øst og det er en intensjon om samarbeid om både prosessdesign og grafisk design med Region Vest / «Breaking circles». I 2017 ble det gjennomført en nasjonal konferanse om tverrsektorielt samarbeid om unge voksne i fengsel. Konferansen markerte avslutningen for «Ung Ut» arrangeres i samarbeid med KDI.

VEDLEGG 2 Utviklingsplan for KRUS 2016-2018

Hensikten med planen er å synliggjøre innholdet i de ulike utviklingsoppgavene som er planlagt gjennomført, angi når oppgavene skal startes og fullføres. Oppgaver sluttført i perioden er med til slutt i planen.

Forskningsprosjekter er omtalt i forskningsplanen, kursvirksomheten er omtalt i KRUS- katalogen og studieprogrammet er omtalt i studieplanen.

Pågående og planlagte oppgaver

Revidert: 15.01.18, status pr 3T 2017

Pr.nr.	Prosjekt	Beskrivelse av oppgaven	Tid	Status for arbeidet	Henv.	Ansvarlig	Avd.
8077	Kvalitetssystem for programvirksomheten	Implementere kvalitetssystemet. Utvikle programbank og digitalt søknadsskjema Nedsette nasjonalarbeidsgruppe	2016-18	Pilot avsluttet i 2016 Avholdt statusmøter med KDI Presentert system for region øst, etatslederne og KDI Oversend liste med 130 anbefalte program 01.05.17 Presentasjon og invitasjon til arb.gr på IM samling i desember	KDI	Hege B. Ottar	EVU
8018	Faglig tilbud til rusmestringsenhetene (RME)	Vurdere løsninger for bruk og opplæring i rusprogram av lenger varighet basert på dagens praksis av NSAP og andre aktuelle program. Følge opp innholdet i faglig veileder for RME	2016-18	Kartlegging gjennomført ved spørreundersøkelse besvart av samtlige rusmestringsenheter og besøk til ni enheter Notat med forslag til videre utviklingsoppgaver presentert for ledelsen ved KRUS januar 2017 og distribuert til enhetene, regionene og KDI Sendt forespørsel til Kanadisk kriminalomsorg, avventer svar Utviklet valgfritt støtteemne knyttet til systematisk endringsarbeid og programvirksomhet i et fremtidig bachelorpåbygg ved KRUS Bidratt til etablering av tverrfaglig ressursgruppe for implementering av Veileder for rusmestringsenhetene Gjennomført to-dagers erfaringssamling for rusmestringsenhetene i oktober 2017 i samarbeid med KDI og Helsedirektoratet Søkt om FoU midler for utviling av rusprogram av lenger varighet for rusmestringsenhetene- Utvikling, implementering og evaluering	KDI	Aage Aagesen	EVU
7037	Straffereaksjonen Program mot ruspåvirket kjøring (RK)	Utvikle retningslinjer/veileder for individuelle gjennomføringer Avklare ansvarsfordeling med KDI Publisere håndboka	2016-18	Påbegynt vår 2017 Program oversatt til Polsk desember 2017 Håndbok gjort tilgjengelig i DL	KDI	Aage Aagesen	EVU
7046	Russamtalen	Utvikle retningslinjer/veileder for bruk av Russamtalen som frivillig tilbud. Oppdatere nettside Publisere håndboka	2016-18	Manual oppdatert og trykket opp i ny versjon Påbegynt januar 2017 Håndbok gjort tilgjengelig i DL	KDI	Trond Martinsen	EVU
8028	Unge voksne i fengsel	Utvikle et kunnskapsgrunnlag for arbeidet med unge voksne innsatte Utvikle en håndbok/ veileder	2017-18	Arbeidet med utvikle en veileder/håndbok er påbegynt Bistått Eidsberg fengsel med kunnskap og kompetanse før oppstart av ungdomsenhet Avtale med RVTS øst om bistand til utvikling av veileder Søkt FoU midler for utvikling av verktøy for å møte de aldersspesifikke utfordringer unge innsatte og domfelte mellom 18 og 25 år representerer.	KRUS	Siv Gaarder Trond J. Martinsen	EVU
8096	Overdoseforebygging	Videreføre prosjektet «Forebygging av overdosedødsfall etter løslatelse fra fengsel – Etablering og initiering av prosjektet i fengselsenheter» Oppdrag fra Helsedir med eksterne midler	2016-18	Prosjekt gjennomført i fengselsenhetene (Arendal, Stavanger, Nordre Vestfold, Sem, Halden og Indre Østfold fengsler) Gjennomført tre læringsnettverk (mars, juni, november) Initiere konkrete tiltak som tilpasses hver enkelt enhets eksisterende rutiner og rammer Distribuere ut informasjonsmateriell, postere, brosjyrer og overdose- og «time i hånden» kort Promotert prosjekt på nasjonale konferanser, kurs og hos spesifiserte aktører Produsert info./promoterings film (3.min film og Facebookteaster) Søkt om FoU midler for å måle effekten av tiltakspakken og å se på samhandlingsprosesser mellom helsepersonell og kriminalomsorgsansatte i fengsel	Helsedir/KDI	Gro Solbakken	EVU
8092	SATS – Sammenhengen Av Tiltak under	Utvikle og drifte et prosjekt med mål om å øke kunnskap og forbedre praksis i	2016-18	Utviklet og gjennomført kurs om tilbakeføring og forvaltningssamarbeid Etablert kontakt med ressurspersoner i videreutviklingen av www.boligpaanett.no	KRUS	Gro Solbakken	

	Straffegjennom føring	tilbakeføring av domfelte- og varetektsinnsatte. Prosjektet har tre resultatmål: 1.Videreutvikle websiden bolig på nett 2.Utvikle et nytt kurs i tilbakeføring og forvaltningssamarbeid 3.Forebygging av overdosedødsfall etter løslatelse fra fengsel (se prosjekt 8096)		Opprettet nytt domenenavn www.tilbakeforing.no Planlagt Tilbakeføringskonferansen «Fra horisont til silo» i 2018 Utarbeidet emnebeskrivelse i «Kriminalomsorgen som virksomhet» i bachelorpåbygg. Ansvar for eget delemne med temaene Kriminalomsorgen som virksomhet, forvaltning og profesjonell samhandling			
8095	Oppfølging av boligstrategien - Bolig for velferd (bolig veiviser, bolig på nett)	Utarbeidelse av en nasjonal veiviser for kommuner, andre tjenesteytere som helsemyndigheter, IMDI, barnevern, kriminalomsorg mm. Delta i en arbeidsgruppe med representanter fra kriminalomsorgen som skal bidra med testing og innholdsproduksjon til veiviseren.	2016-18	Samarbeidsmøter med husbanken, BufDir, AvDir og Hdir Utviklet tekst om bruk av individuell plan for nettsiden www.veiviseren.no. Utarbeidelsen av en innsalgsfilm til kriminalomsorgen om nettsiden sammen med Husbanken og KDI	KDI – disp, brev	Gro Solbakken	EVU
7065	Kronikk om bøtetjenesten	Skrive kronikk	2018	Planlagt gjennomført 2018	KRUS	Birgitte Storvik	
7010	Forvaring i avdeling med særlig høyt sikkerhetsnivå	Skrive en artikkel	2018	Artikkel skrevet, og bearbeides i 2018	KRUS	Birgitte Storvik	EVU
9062	BRIK	Bidra i utviklingsarbeidet og videreutvikling bl.a. reviderer og digitalisere manual i samarbeid med KDI.	2016-18	Ingen aktiviteter i 2017 Mulig oppdrag fra KDI jf Disp.brev for 2018	KDI	Gro Solbakken	EVU
7050	Sinnemestring, aggresjon og voldsproblematikk	Revidere eksisterende manual, evt. utvikle/implementere eksisterende program som møtervold/aggresjons-problematikken. Publisere manualen	2016-18	Revidert manual i samarbeid med region sør Gjennomføre pilot sept. 17	KRUS	Trond J. Martinsen	EVU
7030	Oppmerksomhets-trening for domfelte/innsatte kvinner	Utvikle og prøve ut nytt kurskonsept/pilot for friomsorg og fengsel.	2016-18	Pilot avsluttet 2016-med 2 gjennomførte program i fengsel og 4 friomsorgsktr. Veileder og faghefte under arbeid. Opplæring for gruppeledere starter høst 2017 Kursnavn: Fokus-oppmerksomhet og mestring.	KRUS	Elisabeth Letén	EVU
8070	Barneansvarlig	Utvikle «grunnpakke» for opplæring av nye barneansvarlig i fengsel og friomsorg	2017-18	Arbeidet startet opp våren 2017 Søkt FoU midler for å utvikle en håndbok i form av en kunnskapssamling over aktuelle temaer innen dette området. Håndboken vil være et bidrag i arbeidet med å sikre et felles kunnskapsgrunnlag for barneansvarlige både i fengsel og friomsorgen.	KDI	Anne E. Natrud	EVU
8082	Radikalisering	Utvikle en håndbok tilknyttet radikalisering og voldelig ekstremisme Videreutvikle opplæringstilbudet tilknyttet radikalisering og voldelig ekstremisme (inkl. opplæring på KRUS, opplæring ved enhetene og ressurspersonene).	2016-18	E-læringsverktøy «Utveier.no» ferdigstilt høsten 2017. Arbeidet med å videreutvikle opplæringstilbudet er i igangsatt. Håndboken er ferdigstilt. Opplæring av ressurspersonene videreutvikles. Søkt FoU midler for å revidere håndboken for å inkluderer de utfordringene friomsorgen og overgangsboliger møter	Revidert statsbuds. 2015 Disp. brev KDI	Hege B. Ottar	EVU
8064	Utenlandske statsborgere i kriminalomsorgen	Forprosjekt for å undersøke mulighetene for forvaltningssamarbeid med utlendingsmyndighetene Revidere håndbok om utenlandske innsatte	2017-18	Utkast til prosjektbeskrivelse i 2017 Søkt FoU midler for å utvikle å mål og verktøy for miljø- og tilbakeføringsarbeid for denne gruppen.	KDI	Siv Gaarder	EVU

8089	Kortprogram Rus	Revidere teorimanual og gjennomføringsmanual. Publisere manual	2016-18	Manual og opplæringsmateriale fra Region Sør prøvd ut i opplæring november 2016-mars 2017. Innhentet erfaringer ved hjelp av erfaringsrapporter og videokonferanser med aktuelle fengsel og friomsorgskontor februar-april 2017. Revidering fra april 2017	Region sør/KRUS	Aage Aagesen	EVU
7066	Straffegjennomføring etter § 12 – soning i institusjon	Utvikle kursmateriell	2018	Påbegynt	KDI	Birgitte L. Storvik	EVU
8020	Ungdomsstraff	Utvikle kursmateriell	2018	Påbegynt	KDI	Birgitte L. Storvik	EVU
8076	Kompetansehevende kurs for arbeidsdriften	Utvikle kompetansehevende kurs for arbeidsdriften	2018	Kontaktet Region Vest for bistand Tre kurs oppført høsten 2018	KDI, Disp brev 2017	Siv Gaarder	EVU
?	Samkjøre rutiner og pedagogikk for programopplæring	Utvikle felles rutiner og pedagogikk for programopplæring i regi av KRUS	2018	Oppstart våren 2018	KRUS	Anne E. Natrud	EVU
	Revisjon av Kvalitetsutviklings-håndboken		2016			Kjersti Hove	
	Justering av rammeplan for fengselsbetjentutdanningen		2016-2017		Må avklares med KDI	Kjersti Hove og Vigdis Hult	
	Profesjonalisere studieadministrative rutiner		2016			Vigdis Hult	
	Lærebok i juridiske emner	Skrive en lærebok om de ulike sidene ved rettssikkerheten i en betjents jobb	2013-2015	Arbeidet videreføres i 2016		Sven-Erik Skotte	Studieavd
	Mastergrad i sikkerhetsfaget	Utvikle artikkel på grunnlag av masterutdanning i sikkerhet på UiS	2013-2016	Arbeidet er endret fra artikkelskriving til utarbeidelse av en undervisningssekvens for fengselsbetjentutdanningen i emnet sikkerhet. Arbeidet videreføres i 2016.		Dag Sandham	Studieavd
	Artikkel om sikkerhet	Utvikle en pensumartikkel om sikkerhet på grunnlag av masteroppgave	2014-2015	Arbeidet overføres til 2016.		Ole Stageberg	Studieavd
	E-læring	Utvikle e-læring for bruk i opplæring av aspiranter, VBU og etter- og videreutdanning	2016	Arbeidet er videreføres i 2016.	KDI	Kirsti Nymo	Studieavd
	Håndbok om ruskunnskap	Reviderer håndbok om ruskunnskap. Utvikle digital håndbok.	2016	Arbeidet videreføres i 2016.		Cathrin Rattén	Studieavd
	Radikalisering	Utvikle og gjennomføre opplæring/undervisning i tema som angår radikalisering og voldelig ekstremisme.	2016	Opprettet intern arbeidsgruppe. Se også prosjekt 8021 og 8072 i regi av EVU. Arbeidet videreføres i 2016.		Vigdis Hult (evt. Dag Sandham)	Studieavd
	Kompetanseutvikling i arbeidsdriften	Arbeidsdriften skal tilbys Kompetanseutvikling jf. delmål 7 i "Strategi for utvikling av kriminalomsorgens arbeidsdrift" 2015-2018. Verksbetjentutdanningen skal videreutvikles i samsvar med strategien.	2016	Arbeidet videreføres i 2016.	KDI - disp brev	Geir Eskeland	Studieavd
	Internkontroll og informasjonssikkerhet	Utvikle et Internkontrollsystem for informasjonssikkerhet med dokumentasjon som understøtter dette i form av nødvendige retningslinjer og prosedyrer samt nødvendig opplærings program for ansatte og studenter.	2016-17			Nina F. Fjeldberg Berit S. Sjøli	Stab

Sluttførte oppgaver i perioden 2016-2018

Pr.nr.	Prosjekt	Beskrivelse av oppgaven	Tid	Status for arbeidet	Henv.	Ansvarlig	Avdeling
8081	Lærebok om personundersøkelse (PU)	Utvikle læringsmateriell om PU. Utvikle opplæringsopplegg til kurs om PU og PUM (mindreårige).	2016	Sluttført desember 2016		Birgitte Storvik	EVU
8077	Kvalitetssystem for programvirksomheten	Utvikle nytt system.	2016	Pilot sluttført desember 2016 Del av ordinærdrift fra 1.01.17	KDI	Nina F. Fjeldberg	EVU
7065	Evaluering av bøtetjeneste	Evaluering av pilot.	2016	Sluttført 2016	KDI-oppdrag	Birgitte L. Storvik	EVU
8082	Håndbok om radikalisering og voldelig ekstremisme	Utarbeide håndbok for kriminalomsorgen	2016	Sluttført desember 2016		Hege Bøhm Ottar.	EVU, studieavdelingen, og forskningsavd.
8082	Utarbeide e-læring om radikalisering og voldelig ekstremisme	E-læringsverktøy «Utveier.no» som en del av radikaliseringsprosjektet	2018	Sluttført oktober 2017	Revidert statsbuds. 2015	Hege B. Ottar	EVU
7053	Stressmestring	Tilpasse/oversette sentrale deler av innholdet i stressmestrings-manualen for engelskspråklige innsatte. Utvikle digital manual.	2016 - 17	Arbeidet ikke gjennomført og avsluttes i 2017		Elisabeth Letén	EVU
5007	KOMPIS	Ferdigstille instruktørmanual til Kompis Kia og Kompis Kif.	2016 - 17	Avventer tilbakemelding fra KDI. Arbeid ikke gjennomført og avsluttet i 2017	Disp. brev	Gro Solbakken	EVU
8096	Forebygging av overdose dødsfall etter løslatelse	Initiering og implementering av tiltakspakke i seks enheter: Sem, Nordre Vestfold avd. Hof, Indre Østfold avd. Trøgstad, Stavanger, Arendal og Halden	2017	Sluttført desember2017	HDir	Gro Solbakken	EVU

VEDLEGG 3 KURSSTATISTIKK

Arrangement	Annet	Nord	Vest	Sør	Sørvest	Øst	Totalt
Jus for ledere	0	0	2	4	0	7	13
"Tenk ut!" Refleksjonsgruppe - Grunnopplæring	14	2	2	2	5	21	46
Barneansvarligkurs	2	3	5	7	6	10	33
Beredskap og Stabsarbeid	0	7	1	4	0	15	27
Beredskap og stabsarbeid -lokal opplæring	0	1	0	11	0	0	12
BRIK	0	1	0	8	2	1	12
Bygging av mestringstillit (BaM)	0	1	2	4	0	15	22
Dialogverksted	1	0	0	4	0	10	15
Docilive	5	3	2	18	5	31	64
Fag - og erfaringssamling om BRIK	0	0	5	3	4	14	26
Fag - og erfaringssamling om forvaring	7	9	4	20	8	33	81
Fag - og erfaringssamling om sikkerhet	1	1	4	4	4	19	33
Fag- og erfaringssamling for barneansvarlige	1	4	7	19	7	7	45
Fag- og erfaringssamling for lokale MI kursholdere	1	2	2	3	2	5	15
Fag- og erfaringssamling for rusmestringsenhetene	20	16	3	8	10	28	85
Fag- og erfaringssamling om Narkotikaprogram m/ domstolskontroll	26	7	8	14	6	12	73
Fag- og erfaringssamling om radikalisering som kan lede til voldelig ekstremisme	0	2	2	2	1	3	10
Fag- og erfaringssamling om ruskontroll og rusbekjempelse	0	3	4	4	3	8	22
Fag- og erfaringssamling om Ruspåvirket kjøring	0	10	9	4	1	19	43
Faget i fokus	56	5	9	19	4	40	133
Flerkulturell forståelse	0	0	0	3	2	20	25
Fokus-samling	0	0	8	0	0	23	31
Forebygging av overdosedøsfall etter løslatelse -læringsnettverk	5	1	1	10	8	10	35
Forskningskonferanse	8	2	3	0	0	6	19
Fysisk maktanvendelse - Modul 1	2	3	1	4	1	9	20
Fysisk maktanvendelse - Modul 2 og 4	1	3	1	4	1	8	18
Fysisk maktanvendelse - Modul 3	1	4	1	4	1	8	19
Fysisk maktanvendelse - Modul 5 og 6	1	4	1	4	1	8	19
Fysisk maktanvendelse - samling for regionale instruktører	0	2	4	7	7	7	27
Gjeldsarbeid blant domfelte	1	0	0	6	0	20	27
Internasjonalt arbeid CSWW	4	2	3	3	6	16	34
Internkontroll - Opplæring i nytt system (KIKS)	0	5	2	9	1	8	25
KOMPIS	2	0	0	2	3	8	15
KOMPIS reskontro innføringskurs	0	0	6	1	2	7	16
Konferanse om aktivitetstilbudet til innsatte	18	11	7	36	29	82	183
Konferanse om EK	10	10	9	8	4	46	87
Konferanse om kvinner under kriminalomsorgens ansvar	12	6	7	10	16	36	87
Konferanse om tverrsektorielt samarbeid om unge voksne i fengsel	67	1	3	5	4	35	115
Konflikthåndtering	1	0	1	12	0	13	27
Konflikthåndtering og ledelse	0	0	5	7	0	9	21
Kortprogram Rus - Grunnopplæring	0	6	0	12	5	10	33
Krisehåndtering	2	0	0	0	4	9	15
Kurs for operative førstebetjenter	1	1	0	5	0	14	21
Lokal opplæring for Eidsberg om Unge innsatte	6	0	0	8	1	138	153
LUP	1	2	1	7	4	14	29
Miljøarbeid	1	0	0	0	0	31	32
Motiverende samtale (MI) - kurs	0	0	0	0	0	16	16
Motiverende samtale (MI) lokal opplæring	1	0	0	0	0	50	51
Nytilsatte kurs	5	1	0	0	2	5	13
Pappaprogramopplæring	5	2	0	2	0	11	20
Personlighetsforstyrrelser	0	6	1	7	2	23	39
Personundersøkelse	3	0	0	3	2	17	25
Psykiske lidelser	2	3	1	6	3	19	34
Radikalisering som kan lede til voldelig ekstremisme - kurs	6	6	7	31	7	37	94
Regnskap for arbeidsdriften	0	0	2	9	3	17	49
Risikostyring og kriseledelse	1	1	7	4	0	0	13
Ruskunnskap	2	1	1	5	0	26	35
Ruspåvirket kjøring - grunnopplæring	0	5	0	0	0	8	13
Russamtalen	3	2	25	2	2	30	40
Russamtalen - lokal opplæring	0	0	24	0	0	0	24
Saksbehandling og forvaltningsrett	0	0	0	1	4	15	20
Samling for lønnsansvarlig ved driftsenhet	2	7	3	18	16	21	67
Sinnemestringprogramopplæring	7	4	1	2	0	12	26
Tilbakeføring og forvaltningssamarbeid	2	1	1	6	0	13	23
Utenlandske statsborgere	3	2	0	8	0	12	25
VBU - Verksbetjentutdanning		4	5	4	2	8	23
VINNprogramopplæring	1	0	0	0	3	4	8
Økonomistyring for ledere	1	2	0	4	2	7	16
Øvningsledelse- Opplæring av øvelsesledere	0	2	0	1	2	13	18
	322	189	213	442	218	1257	2635

VEDLEGG 4 Akademisk produksjon - Publikasjoner, media, kommunikasjon

KATEGORI	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Note
TIDSSKRIFTSPUBLIKASJON	5	12	7	10	5	12	1
KONFERANSEBIDRAG OG FAGLIG PRESENTASJON	2	12	9	16	24	2	
BOK	2	4	2			1	
RAPPORT/AVHANDLING	4	3	3	3	4		
DEL AV BOK/RAPPORT	4	3	5	1	0		
OVERSETTELSESARBEIDE	0	0	0	0	0		
MEDIEBIDRAG	18	17	12	3	3	3	1-3
KOMMERSIALISERING	0	0	0	0	0		
KUNSTNERISK OG MUSEAL PRESENTASJON	0	0	0	0	0		
KUNSTNERISK PRODUKSJON	0	0	0	0	0		
PRODUKT	0	0	0	0	0		
INFORMASJONSMATERIALE	0	0	0	0	0		
	35	51	38	33	36	18	

AVDELINGSVIS	2012	2013	2014	2015	2016	2017
STUDIEAVDELINGEN				10	7	3
FORSKNINGSAVDELING	IKKE FORDELT			18	25	14
ETTER- OG VIDEREUTDANNING				5	4	1
	35	51	38	33	36	18

ANNET	2012	2013	2014	2015	2016	2017
HÅNDBOK PERSONUNDERSØKELSE					1	
HÅNDBOK RADIKALISERING					1	
RAPPORT BØTETJENESTE				1		
HÅNDBOK UTENLANDSKE INNSATT				1		

kilde: CRISTIN/Eirin

https://www.nrk.no/sorlandet/xl/hierarkiet-bak-murene-1.13402368 1
https://www.idunn.no/nst/2017/01/aa_bryte_linja 2

Detaljer:

1. **Fransson, Elisabeth.**
   The Lunch Table. Prison architecture, action-forces and the young imprisoned body. 2nd International Conference for Carceral Geography; 2017-12-11 - 2017-12-12
   KRUS

2. **Johnsen, Berit.**
   Roundtable –The Nordic experience- Agder prison and the outdoor space. Symposium on Prison Architecture and Design in the context of reform; 2017-06-02
   KRUS

3. **Solbakken, Gro.**
   Fengsel som forebyggende arena. Overdosedød etter løslatelse fra fengsel; 2017-03-10 - 2017-03-10
   KRUS

1. **Fridhov, Inger Marie; Johnsen, Berit; Bakken, Doris.**
Festskrift til Yngve Hammerlin. Lillestrøm: Kriminalomsorgens høgskole og utdanningssenter KRUS 2017 (ISBN 978-82-8257-051-0)
KRUS

2. **Storvik, Birgitte Langset.**
Straffegjennomføring. Cappelen Damm Akademisk 2017 (ISBN 978-82-02-45649-8) 520 s.
KRUS

1. **Johnsen, Berit; Løchen, Liv Eva Welhaven.**
Hierarkiet bak murene. NRK [Internett] 2017-03-05
KRUS

2. **Kristoffersen, Ragnar; Solheim, Ola.**
Gjengangerne. NRK P3 [Internett] 2017-06-08
KRUS

3. **Kristoffersen, Ragnar; Strøm, Petter.**
Ny type straff skulle redde kriminell ungdom – rundt halvparten begår nye lovbrudd. NRK [Internett] 2017-02-20
KRUS

1. **Fransson, Elisabeth.**
Lefser til hu dama og han hippi'n. I: *Festskrift til Yngve Hammerlin*. Lillestrøm: Kriminalomsorgens høgskole og utdanningssenter KRUS 2017 ISBN 978-82-8257-051-0. s. 61-64
KRUS

2. **Kristoffersen, Ragnar.**
Livsvarig fanget av fengselsvesenet. I: *Festskrift til Yngve Hammerlin*. Lillestrøm: Kriminalomsorgens høgskole og utdanningssenter KRUS 2017 ISBN 978-82-8257-051-0. s. 88-92
KRUS

1. **Fransson, Elisabeth.**
Justice Solutions tour blog – University College of Norwegian Correctional Service. Jesuit Social Services [Internett] 2017-06-23
KRUS

2. **Fransson, Elisabeth.**
Unge i fengsel. RøverRadion [Radio] 2017-10-18
KRUS

3. **Johnsen, Berit; Løchen, Liv Eva Welhaven.**
Hierarkiet bak murene. NRK [Internett] 2017-03-05
KRUS

4. **Kristoffersen, Ragnar; Solheim, Ola.**
Gjengangerne. NRK P3 [Internett] 2017-06-08
KRUS

5. **Kristoffersen, Ragnar; Strøm, Petter.**
Ny type straff skulle redde kriminell ungdom – rundt halvparten begår nye lovbrudd. NRK [Internett] 2017-02-20
KRUS

1. **Bruhn, Anders; Nylander, Per Åke; Johnsen, Berit.**
From prison guards to… what? Occupational development of prison officers in Sweden and Norway. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention* 2017 ;Volum 18.(1) s. 68-83
KRUS

2. **Kristoffersen, Ragnar.**
Nyttige prognoser. *Klassekampen* 2017 s. 24-
KRUS

3. **Rognli, Eline Borger; Bramness, Jørgen Gustav; Skurtveit, Svetlana; Bukten, Anne.**
Substance use and sociodemographic background as risk factors for lifetime psychotic experiences in a non-clinical sample. *Journal of Substance Abuse Treatment* 2017 ;Volum 74. s. 42-47
FHI KRUS OUS UiO

4. **Sørensen, Knut Mellingsæter.**
"Å bryte linja" : rutiner og fleksibilitet i organisering av fengslingen etter terrorangrepet 22/7-11. *Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift* 2017 ;Volum 32.(1) s. 37-53
KRUS

5. **Vatnar, Solveig Karin Bø; Friestad, Christine; Bjørkly, Stål.**
Intimate partner homicide, immigration and citizenship : evidence from Norway 1990–2012. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention* 2017 ;Volum 18.(2) s. 103-122
HIM HIOA KRUS OUS

6. **Vatnar, Solveig Karin Bø; Friestad, Christine; Bjørkly, Stål.**
Intimate partner homicide in Norway 1990–2012 : identifying risk factors through structured risk assessment, court documents, and interviews with bereaved. *Psychology of Violence* 2017 ;Volum 7.(3) s. 395-405
HIM HIOA KRUS OUS

VEDLEGG 5 Samarbeidspartnere forskningsprosjekter 2017

- University of Cambridge, England
- Vrije Universiteit Brussel, Belgia
- Universiteit van Leiden, Nederland
- Erasmus Universiteit Rotterdam, Nederland
- Universitetet i Agder
- University of Brighton, England
- Universitetet i Stavanger
- University of Helsinki, Finland
- Finnish Institute of Occupational Health, Finland
- Bournemouth University, England
- University College Zealand, Denmark
- Høgskolen I Molde
- Université de Neuchâtel, Sveits
- Stichting FPC, Dr. S. van Hestag, Nederland
- Footprints, Bournemouth, England
- Universitetet i Gøteborg, Sverige
- Universitetet i Bergen
- Høgskolen i Østfold
- University of Camerino, Italia
- Fagnoni & Associati architecture firm, Firenze, Italia
- Sapienza University of Rome, Italia
- European University of Rome, Italia
- Universitetet i Oslo: Institutt for kriminologi og rettssosiologi, Medisinsk fakultet, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Medier og kommunikasjon, SERAF - Senter for rus- og avhengighetsforskning.
- Høgskolen I Oslo og Akershus
- Statistisk sentralbyrå (SSB)
- Høgskolen i Innlandet
- Fylkesmannen i Hordaland
- Helsedirektoratet
- Helse Sør-øst
- SIFER – Sør-øst
- SIFER – Midt
- St. Olavs hospital, Trondheim
- Oslo universitetssykehus, Klinikk psykisk helse og avhengighe
- University of Birmingham
- Politihøgskolen PHS (kvalifiseringsgrupper)

PÅ KRUS' forskningskonferanse var det bidrag fra:

- University of Cambridge, England
- Sapienza University of Rome, Italia
- Politihøgskolen
- Nasjonal Sikkerhetsmyndighet (NSM)
- Universitetet i Bergen/Bjørgvin
- Departementenes servicesenter (DSS)
- Ullersmo fengsel
- Universitetet i Gøteborg, Sverige
- Nord Universitet/Bastøy
- Høgskolen i Oslo og Akershus
- Universitetet i Oslo
- SERAF
- Direktoratet for Kriminalforsorgen, Danmark
- Brottspåföljdsverket, Finland